

S SEJE OKRAJNEGA KOMITEJA ZKS

O delu z mladimi komunisti

Vzgoja in delo z mladimi komunisti je odgovorna naloga, ki smo jo doslej vse preveč zanemarjali — Ideološko izobraževanje naj raste iz potreb in naj bo le-tem prilagojeno — Osnovne organizacije ZK naj iščejo novih metod dela in naj bodo pri kadrovanju in vzgoji mladih komunistov prožnejše kot doslej

Na 11. seji Okrajnega komiteja ZKS v četrtek 5. julija je bila glavna in edina točka dnevnega reda: razprava o dolžnostih osnovnih organizacij ZK do na novo sprejetih mladih članov. V obširnem poročilu tov. Eme Muserjeve, je bilo zbrano obsežno gradivo, ki so ga posredovali člani posebne komisije. Slednja je obiskala več osnovnih organizacij ZK, predvsem v proizvodnih podjetjih in zbrala ugotovitve. Poročilo je na tehten in poglobljen način obdelalo probleme dela z mladimi komunisti in z mladino nasplohter skupaj z dokaj živahno razpravo, v kateri je sodelovalo 16 prisotnih, pomeni dragocen prispevek in napotilo za kadrovanje in delo z mladimi komunisti v osnovnih organizacijah, pa tudi delo z mladim rodom nasplohter. Gradivo je bilo pripravljeno že pred tremi meseci, vendar ni prišlo na dnevi red zaradi drugih nalog. Zaradi pomanjkanja prostora posredujemo samo najpo-

membnejše misli iz poročila in razprave.

V procesu vse širše demokratizacije in uvajanja sproščenih družbenih odnosov v našem razvoju in življenju, se mora ZK odločneje prizadevati graditi lik komunista, ki bo ustrezal takšnim spremenjenim pogojem. Predvsem morajo mladi komunisti postati zavestni usmerjevalci družbene akcije. Ne smemo pozabiti, da je osnovna organizacija živ organizem, ki bo lahko te naloge opravljal le, če dovolj skrbi za ideološko rast svojih članov in če svoje vrste pomlajuje s sprejemanjem novih, predvsem izmed mladih ljudi. S sprejemom v članstvo ZK pa osnovna organizacija še zdaleč ni opravila vsega. Precej napak je bilo že pri sprejemanju novih članov, prav zato pa moramo to smatrati kot najpomembnejšo nalogo. Komunist mora imeti poleg moralno-političnih kvalitet tudi trdno politično orientacijo. Če je kdo dober proizvajalec, s tem še ne izpolnjuje pogojev za sprejem v Zvezo komunistov. Hkrati mora biti tudi aktiven družbeno politični delavec in se uveljavljati bodisi v skladni ali kakšni drugi organizaciji, bodisi v organih delavskega ali družbenega upravljanja.

Osnovne organizacije ZK so nemalokrat pri sprejemanju mladih ljudi dokaj neopretne, največ zato, ker še vedno radi uporabljamo pri ocenjevanju merila, ki sta jih čas in razvoj že zdavnaj prečela. Mladi rod je zrasel v novih pogojih v okolju, ki je povsem drugačno od onega, v kakršnem je Partija nekdanj delovala. Poudariti velja, da z raznimi neumestnimi vprašanji v razgovorih pred sprejemom, mlade ljudi mnogokrat tudi žalimo, ker jim je to, po čemer jih vprašujemo, neredko docela tuje (problem religije, sorodstva itd.). Ko pa z njimi razpravljamo o statutu ZK, se preveč mudimo okoli tistega dela, ki govori o organizacijskih vprašanjih ZK, vse premalo pa okoli II. dela, ki obravnava vsebino in metode dela ZK.

Neredko ugotavljamo, da se mladi komunisti v osnovnih organizacijah ne uveljavljajo

dovolj, da preveč molčijo in podobno. Če bi se vprašali, zakaj je tako, podobnih ugotovitev najbrž ne bi bilo. Vzrokov za takšno stanje pa je več. Idejna raven komunistov je prenizka za razvojno stopnjo, v kakršni živimo. Osnovne organizacije sicer žele posegati v razvoj, vendar pogosto niso sposobne poiskati problemov. Nekaj krivde je tudi na zgolj navidezni enotnosti v osnovnih organizacijah, ki onemogoča demokratični centralizem, saj to dokazujejo izjave mladih komunistov: »Kako pa najkritiziram direktorja-komunista?« Neiskrenost te vrste, ki bi jo brez dvoma našli v mnogih organizacijah, je posledica tega, da pri ocenjevanju uporabljamo različna merila za različne ljudi. Prav to pa mlade komuniste demobilizira, saj so takšni postopki v nasprotju z osnovnimi socialističnega humanizma in etike. Kritiko mladih ljudi je treba presojati resno in jo s človeško toplino sprejemati. Iz nje je treba izluščiti to, kar imajo mladi ljudje prav, pri ostalem pa obrazložiti, zakaj je neosnovano.

Skupine, ki so obiskale osnovne organizacije so ugotovile, da mnogim še vedno niso razumljive osnove delitve dohodka in nagrajevanja po delu. To resno opozarja, da postaja ideološki študij, ki naj izhaja iz praktičnih potreb pri delu osnovnih organizacij, najpomembnejša naloga. Šele nato bodo osnovne organizacije sposobne oživljati teorijo v praksi in obratno, suhi sestanki ne bodo več edina oblika dela, razmenjali jih bodo posveti, razprave in aktivni, ki bodo pretresali žive probleme. Mladi komunisti, ki so končali razne politične šole in tečaje, pa bodo tudi na ta način postali aktivnejši, saj jim bo socialistična praksa najboljši učitelj, zlasti jim moramo določiti torišče njihovega dela in udejstvovanja, ki naj bo takšno, da bodo na njem lahko uveljavljali svoje pobude, predloge in mišljenja in hkrati tudi za svoje delo odgovorni. Neosnovano neupanje do mladih, pa je precejšnja ovira, ki jo moramo prebresti, da bomo to dosegli.

Slavko Hotko: ŽUŽEMBERK

Pred krajevnim praznikom v Žužemberku

Letos slavi Žužemberk ob Krki z vso okolico pomemben zgodovinski dogodek: 20-letnico odkar so partizani osvobodili z orožjem v roki prvi kraj v Sloveniji. Slovesnosti bodo trajale tri dni; začele se bodo v petek 13. julija in bodo zaključene v nedeljo 15. julija.

Že na predvečer 12. julija bodo Žužemberk ozvočili in kraj svečano razsvetlili. Na hribu pri Fari nad Žužemberkom pa bodo zažgali kres. Ta večer bo v Žužemberku družabni sestanek.

Glavni praznik bo na obletnico zgodovinskega dne, v petek dne 13. julija. Ob 15. uri bo budnica. Opoldne bo slovesna seja ZB in množičnih organizacij. Po seji bodo predstavniki organizacij položili vence pri spomeniku NOB na Cviblju. Ob 14. uri bo slovesno zborovanje na glavnem trgu. Govori predstavnikov oblasti in organizacij bodo na istem mestu, kjer se je vršil pred 20 leti prvi partizanski miting v Žužemberku po osvoboditvi kraja. Na tem zboru bodo pionirji, mladinci in drugi izvedli kulturni program.

Po zborovanju bodo člani Ato-moto društva izvedli krožno vožnjo z motoriziranimi vozili na prog: Žužemberk—Dvor—Stavča vas—Žužemberk.

Po motociklističnih tekmah bo ljudsko rajanje na glavnem trgu pod staro lipo.

V soboto 14. julija bo brezplačna kino predstava, prika-

zali bodo film s tematiko iz osvobodilne borbe.

Pester program bo tudi v nedeljo 15. julija. Ob 10 uri dopoldne bodo tekme odbojkarjev in tekmovalje strelske družine Daretta Verceta. (Dare Verce je bil Žužemberški domačin, ki je padel kot partizan pri Ribnici).

Ob 14. uri pa bo tekmovalje kegijačev Žužemberka s kegijači iz Dolenjskih Toplic.

Tudi v nedeljo bo ljudsko rajanje. Domačini iz Žužemberka bodo na predvečer slavnosti v četrtek 12. julija oddajali čestitke po domačem radiu.

Izletnike od zunaj opozarjamo, da je cesta od Ivančne gorice, skozi Muljavo do Žužemberka in Novega mesta v dobrem stanju. Reka Krka je zdaj pritejna in zelo primerna za kopanje. V dolino Krke prihajajo prav radi izletniki, ki jih kampaenje ob krških brncah razvedri in jim nudi dan prav lepega oddiha in nepozabnih vtisov.

HRAST NAD METLIKO

vabi vse preživele borce-udeležence napada na fašistično postojanko v poletju 1942 na proslavo ob 20-letnici te partizanske zmage, ki bo v nedeljo, 22. julija 1962, ob 10. uri na Hrastu. Krajevna organizacija ZB v Hrastu in vse množične organizacije metliške občine vabijo na to slavje tudi prebivalce in delovne kolektive iz Bele krajine, Dolenjske in Spod. Posavja, zlasti pa še tovariše in tovarišice, ki so se med vojno borili na področju Bele krajine ali delali tu kot aktivisti. Na Hrastu pri Suhorju bomo za letošnji DAN VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA odkrili spominski kamen, po proslavi pa bo ljudsko veselje.

Pridite za dan vstaje v partizanski Hrast nad Metliko! Domačini vas gostoljubno pričakujejo; poveselimo se skupno s njimi ob spominih na prehojeno pot, na naše zmage in na napore, ki jih vlagamo v izgradnjo socialistične domovine!

NOVO MESTO, četrtek,
12. julija 1962

Nova prodajalna »Mirne« v Zagrebu

Tovarna šivalnih strojev »Mirna« na Mirni je 5. julija v Zagrebu na Vlaški ulici odprla svojo drugo prodajalno šivalnih strojev. V sodobno urejenem lokalu lahko potrošniki kupijo šivalne stroje za gospodinjstvo, industrijo in obrt, dobe informacije o lastnostih in uporabnosti izdelkov »MIRNE« ter nabavijo tudi vse rezervne dele. Nova prodajalna ima hkrati tudi servisno delavnico. Ze prvi dan, ko

so novo prodajalno slovesno odprli, so kupci iz Zagreba pokazali veliko zanimanja za mirenske šivalne stroje.

VREME

OD 12. 7. DO 22. 7. 1962

Nekako od 13. do 20. julija nekoliko nestalno s pogostimi krajevnimi nevihtami, dvakrat tudi pomembnejše padavine. V ostalem bo pretično lepo vreme.

Dr. V. M.

ZAUPANJE IN NEZAUPANJE

Bilo je leta 1958, ko so se po naši dolenski deželici pričeli kazati prvi obrisi avtomobilske ceste, velike stvaritve rok mladih graditeljev. Mladi rod je na velikem gradbišču utapljal žulje, znoj in napore, v zvrhani meri sproščenega veselja in mladostne ustvarjalnosti. Poleg vrste drugi, je prišla tudi brigada sestavljena iz gojencev poboljševalnih domov, iz mladih ljudi, ki so našli na slaba pota. Nihče ni ločil njihovega našelja od drugih z žično oviro, nihče jim ni postavjal uniformiranih straž. Obveljalo je preprosto in pošteno načelo, enako za vse: prišli ste graditi, torej gradite! Izgubili so se v reki mladosti, med tisoči svojih vrstnikov in vrstnic ter v dveh mesecih postali novi ljudje. Kot vsi drugi, so si sami določali adnevne rešev, obiskovali sosednje brigade, delali in se učili. Častno so prestali izpit zato, ker so se počutili enake med enakimi, zato, ker jim je vodstvo zaupalo.

Veliko razpravljamo o mladini, zlasti zadnje čase. Mladi rod pa kijub vsem razpravam, kot je videti najbolj pogreša zaupanja. V tovarni, v delavnici, v šoli in doma mu ga vse preveč kratimo. Raje govorimo o tem, kakšni smo bili mi, ko smo bili mladi in naštevamo grehe, ki niso grehi. Pozabljamo, da je ta rod zrasel v drugačnih pogojih kot mi, da je bolj sproščen in da ima v sebi veliko ustvarjalnosti. Ne boje se preizkušnji, celo želijo si jih, toda naša ozkosrčnost jim nemalokrat preprečuje preizkusiti mlade moči in sposobnosti.

Pogled na proslavni prostor pri odkritju spomenika v Brestanici. Na veličastnem zborovanju, ki bi moralo biti že prejšnjo nedeljo, pa je bilo preloženo zaradi slabega vremena, se je zbralo blizu 10 tisoč ljudi. Množici je spregovoril narodni heroj Jože Borštnar. Podrobneje poročamo o zborovanju in slovesnosti na 8. strani današnje številke

Pestre naloge v KGPK Novo mesto

Pred kratkim so se zbrali člani ZK pri KGPK Novo mesto na skupni sestanku z namenom, da pregledajo dosedanje delo in določijo skupna stališča za svoje delo v bodoče. Poročilo o delu članov ZK v podjetju in diskusija sta pokazala, da je bil tak sestanek potreben in koristen, ker so člani Zveze komunistov lahko obravnavali probleme v podjetju s stališča celotnega podjetja in ta skupna stališča vskladili s problemi posamezne ekonomske enote oziroma obrata.

V podjetju predstavlja velik problem organizacijska ureditev. Prejšnje podjetje KGP je imelo izdelano svojo organizacijsko obliko, ki pa po združitvi z »Mlekarno«, »Mesarijo« in »Zadružnikom« ni več ustrezala nastalim potrebam. To nalogo so poverili v izdelavo Zavodu za produktivnost dela Novo mesto. Ta organizacijska ureditev bi morala biti že izdelana. Čas izdelave se je podaljšal, kar opravičujejo s tem, da je nalogo težko opraviti zaradi proizvodne pestrosti podjetja in številnih predelovalnih oblik. Smotno izkoriščanje obstoječih proizvodnih kapacitet in nove investicije zahtevajo povečanje gozdnih in kmetijskih površin. To je mogoče doseči z različnimi oblikami kot na primer zakup, odkup, kooperacija s privatnimi proizvajalci.

Za kolektiv predstavlja ta naloga odgovorno družbenopolitično dejavnost. Na račun priprave predloge organizacije, ki ga je pripravila komisija v okviru merila, je bilo na sestanku slišati kritično pripombo, da se je predlog pripravil mimo in brez sodelovanja strokovnega kadra KGPK.

Določene investicijske naloge v kmetijstvu, delno tudi v gozdarstvu, niso dale predvidenih rezultatov. Izdelani investicijski programi na osnovi katerih so bila odobrena investicijska denarna sredstva ali pa vložena lastna, niso dovolj računali z objektivnimi in subjektivnimi pogoji. Medtem ko se še danes odvija živinorejska pro-

izvodnja v organizacijsko proizvodno nepovezanih prostorih, so na drugi strani več milijonske zamrznjene investicije v tipskih odprtih hlevih, ki se sedaj preurejajo v zaprte hleve. Smatrajo, da so temu krivi kreditni pogoji, po katerih so se sredstva dajala samo za tipe odprte hleve (v letu 1959-60). Kolektiv čakajo velike investicije tudi sedaj, saj je bilo v podjetju pred kratkim odobreno investicijsko posojilo iz splošnega investicijskega sklada v znesku 306 milijonov, medtem ko mora kolektiv in lokalni investicijski skladi k tej vsoti prispevati še 268 milijonov. Prav gotovo so to velika sredstva in odgovornost za njih racionalno vložitev nosi celotni kolektiv.

Člani ZK pri reševanju vseh teh problemov ne morejo in ne smejo biti zadnji in je čista resnica, kar so ugotovili v zaključku razprave: da bi lahko vse napeke preprečili, če bi se bili vsi komunisti v podjetju bolj poglabili v problematiko in hkrati čutili večjo odgovornost kot družbenopolitični delavci.

Na sestanku so izvolili tudi vodstvo komiteja ZK v podjetju, njegova naloga bo skrbeti za enotna stališča članov Zveze komunistov pri reševanju določenih proizvodnih problemov, ki jih v tako velikem in proizvodno pestrem podjetju ni malo.

Kostanjevica pod vodo

Zaradi močnega in dolgotrajnega deževja je Krka prestopila bregove in poplavlja velika območja med Belo cerkvijo in Kostanjevico. Nekateri manjši vasi na tem področju so bile popolnoma odrezane od kopnega, medtem ko je bil dostop v Kostanjevico možen le s čolni in večjimi vozili.

Nedvomno je bila najboljši prizadeta vas Koprivnik, kjer je voda poplavlja vsa polja in vrta tudi v hiše. V hiše je voda vrla tudi v Kostanjevici, kjer je bila Krka 380 cm nad

normalo. Prebivalci pravijo, da je to ena največjih poplav, ki so jih doživeli, prvim pa je sploh največja, kolikor jih je bilo v poletnem času.

Zaradi poplav so bile še v začetku tega tedna neprevozne nekatere ceste okrog Kostanjevice. Tako so bile pod vodo ceste, ki povezujejo Zameško, Koprivnik, Malence in Kostanjevico, Kostanjevico in Podbočje ter Novo mesto, Kostanjevico in Brežice. V nevarnosti pa je bilo tudi nekaj mostov. Tako je bila voda na

Otočcu le nekaj centimetrov pod mostom.

Skoda, ki jo je povzročila zadnja neurje in narasla Krka, še ni ocenjena, vendar menijo, da bo zelo velika, ker so med drugim uničeni tudi vsi posevki, ki jih je preplavila voda.

V začetku tega tedna je Krka že začela upadati.

Še letos obrat Metalne v Krmelju

Delavski svet Metalne iz Maribora je že sprejel sklep o tem, da bosta občina Sevnica in Metalna Maribor ustanovitelja novega obrata

v Krmelju, kjer se bosta zaradi preusmeritve proizvodnje v rudniku, zaposlili dve tretjini delavcev iz krmeljskega rudnika. Razen prenehanja osnovnih sredstev iz rudnika in iz Metalne bo v novi obrat investiranih še 168 milijonov dinarjev v obliki že odobrenega posojila. Novi obrat bo dograden do konca leta in bo začel s proizvodnjo. Ostala tretjina delavcev iz rudnika bo našla zaposlitev v obratih Kremena in Lisce (v krmeljskem gradu).

Naročite in berite DOLENJSKI LIST!

V dvorani nove palače v Krmelju se je začel svetovni kongres za mir, ki se ga udeležuje nad dva tisoč delegatov, opazovalcev in gostov iz več kot sto dežel. Med njimi je tudi dr. Mladen Iveković, predstavnik Jugoslovanske lige za mir, neodvisnost in enakopravnost med narodi.

V Rabatu so se začeli pogovori med odposlancema časne alžirske vlade Jazidom in Bitatom z ene in podpredsednikom vlade Ben Bello z druge strani. Na teh pogovorih bodo skušali izgraditi nesoglasja med vlado in Ben Bello, ki se nastala z razrešitvijo treh visjih oficirjev v generalnem štabu alžirske narodnosvobodilne armade.

Ameriški zunanji minister Dean Rusk, veleposlanik ZDA v Beogradu George Kennan in več uglednih ameriških oseb, ki jih je senat ameriškega kongresa vsilil predsedniku Kennedyju pri odobranju pomoči in kreditov Poljski in Jugoslaviji.

Italijanska desnica je skušala v parlamentu čim bolj zavreči debato o ustanovitvi avtonomne pokrajine Furlanija-Juljska krajina in o nacionalizaciji električne energije. Desnica je doživela poraz, ker so vladni poslanci in vsa levica prisilili desnico, da je podpisala sporazum, po katerem naj bi bila debata o teh dveh vprašanjih končana 21. julija.

Sedmi kongres Mednarodne federacije svobodnih sindikatov, ki je bil v zahodnem Berlinu, je sklenil predvsem finančno podpreti sindikate v manj razvitih državah. Kongres je tudi izrazil solidarnost z bojem delavcev v Španiji in na Portugalskem.

Novomeški sejem

Na ponedeljkovem živinskem sejmu v Novem mestu je bil promet nekoliko živahniji kakor pa v preteklih štirinajstih dneh. Prihajali so 751 prasičev od 6 do 12 tednov. Cene so se gibale od 5.000 do 8.000 dinarjev. Prodali so jih le 625. Na današnjem sejmu za plemenske prašiče je bil promet srednje živahen, cene pa so od zadnjega sejma le malenkostno popustile.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

V Kairu se je v ponedeljek zvečer slovesno začela ekonomska konferenca držav v razvoju, ki se je med 35 državami udeležuje tudi Jugoslavija. Konferenca v Kairu, ki bo trajala kakih deset dni, je bila sklicana na pobudo enajstih držav, med katerimi je tudi bila Jugoslavija. O tej zamisli sta najprej razpravljala predsednika Tito in Naser, ko je predsednik FLRJ obiskal Egipt letos februarja. Drugih devet držav se je pozneje pridružilo pobudnikoma zaradi velikega pomena, ki ga ima konferenca zanje.

Do začetka konference je število udeleženk naraslo na 35. Značilno je tudi to, da je na konferenci zastopanih osem južnoameriških držav. Njihovi predstavniki se udeležujejo dela konference bodisi kot polnopravni člani ali kot opazovalci.

Zakaj je bilo potrebno sklicati kairsko konferenco? Problemi, ki jih bo obravnavala konferenca, so številni, toda najvažnejši med njimi so ti-le:

Države, ki se razvijajo, potrebujejo ogromna finančna sredstva, s katerimi bi financirale svoj gospodarski razvoj ob čedalje hitrejšem naraščanju prebivalstva. Zdaj je dosti težje dobiti finančna sredstva za razvoj, kakor je bilo takrat, ko so se razvijale gospodarsko razvite dežele. Vlade držav v razvoju si ne morejo zagotoviti dovolj finančnih sredstev, ker so njihova gospodarstva večinoma odvisna od kmetijskih proizvodov in surovin. Toda cene teh proizvodov in surovin so podvržene spremenljivim pogojem ponudbe in povpraševanja, ki jih v sedanjih raz-

merah ni mogoče nadzorovati zaradi neomejene konkurence.

Da bi bil položaj še bolj zapleten in neugoden za gospodarsko nerazvite države, so številne industrijske razvite države uvedle zaščitne ukrepe, ki so škodljivi za razvijajoče se države. To so dosegle z ustanavljanjem gospodarskih blokov. Ti bloki zelo škodujejo trgovini in gospodarstvu držav v razvoju.

žave, ki sicer ne ogrožajo same konference, a so bile le dovolj velike, da je zaradi njih običajna dva dni na mrtvi točki.

Najbolj sporno vprašanje je bilo združevanje treh obojestranskih skupin v Laosu v enotno laosko armado. Predsednik laoske vlade Suvana Fuma meni, da je to popolnoma notranja zadeva Laosa, pri čemer ga podpirajo tudi delegati držav socialis-

Ekonomska konferenca v Kairu

Kairska konferenca velja za nadaljevanje beograjske konference — v gospodarskem smislu. Vendar se obe konferenci razlikujeta po istih načelih mednarodnega sodelovanja. To pomeni, da tudi kairska konferenca ni bila sklicana zato, da bi podprla ustanovitev nekega tretjega gospodarskega bloka, ampak da bi ponovno poudarila medsebojno odvisnost vsega sveta in potrebo po nemotenem trgovanju in gospodarskem sodelovanju med vsemi narodi sveta ne glede na različne družbene sisteme, ki obstajajo, in na stopnjo gospodarske razvitosti.

Zenevska konferenca 14 držav, ki naj bi mednarodno potrdila nevtralnost Laosa, je spet začela delati. Človek bi pričakoval, da bo po sporazumu treh laoskih princův o sestavi koalicijske nevtralne vlade Laosa, zenevska konferenca zgolj formalnost. Toda pojavile so se neke te-

stičnega tabora. Zahodne države, predvsem Združene države Amerike pa menijo, da mora to vprašanje rešiti zenevska konferenca o Laosu, ker bi nadaljnji obstoj treh obojestranskih skupin v Laosu »lahko ogrozil mir v Jugovzhodni Aziji«. Na srečo je bil dosežen kompromis. To vprašanje ne bo prišlo v deklaracijo o nevtralnosti Laosa, pač pa bo Suvana Fuma v izjavi obrazložil, kako misli laoska vlada rešiti to vprašanje.

Nekaj težav je povzročilo tudi vprašanje odnosov med Laosom in članicami pakta SEATO, toda to so izgladili, tako da zdaj vlada precejšnji optimizem glede izhoda konference.

Z uspešnim zaključkom konference ne bi bile odstranjene vse nevarnosti, pač pa bi bili položeni temelji za laosko nevtralnost, ki edina lahko zagotovi mir v jugovzhodni Aziji.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Ob 4. juliju, dnevu borca, je predsednik zveznega odbora Zveze združenj borcev NOV Jugoslavije Aleksander Ranković poslal članom Zveze poslanico, v kateri je med drugim dejal:

»Ko izrazim globoko prepričanje, da bodo borci narodnosvobodilne vojne tudi v prihodnje v prvih vrstah v boju za izgradnjo socialističnih družbenih odnosov, za krepitev bratstva in enotnosti naših narodov, za vsestranski materialni in duhovni napredek naše domovine in da bodo s svojim nesebičnim delom za blaginjo naše skupnosti še naprej služili kot zgled, vas tovariško pozdravljam in vam čestitam za dan borca, veliki praznik upora narodov Jugoslavije.«

Na republiški skupščini Zveze združenj borcev NOV Slovenije, ki je bila v torek, 3. julija v Slovenski filharmoniji v Ljubljani, so izvolili za predsednika Zveze Janka Rudolfa. V referatu, ki ga je imel na skupščini, je med drugim poudaril, da se je z razvojem komunalnega sistema, ko se neprestano krepi vloga občin, pokazala potreba po združitvi vodstev v zvezi, republikah in okrajih. Hkrati s tem velja načelo, naj na območju občin organizacije ostanejo še samostojne. Tovariš Rudolf je zatem dejal, da imajo bivši borci prav zaradi svoje doslednosti in neomajne privrženosti stvari socializma tudi sedaj velik ugled med našim ljudstvom. Zveza borcev je organizacija aktivnih in vztrajnih borcev, ki je do kraja prežeta z zavestjo o potrebi doslednega nadaljevanja naše socialistične revolucije. So pa seveda tudi izjeme. Ob pojavih pomanjkljivosti in anomalij v našem gospodarstvu se je namreč pokazalo, da so bili tudi bivši borci med tistimi, ki so zagrešili razne napake.

Dan borca so slovesno proslavili po vsej državi. V vseh republikah so bila številna ljudska zborovanja in slovesnosti v spomin na pomembne dogodke naše revolucije. Osrednja proslava je bila v Prijedoru, kjer so obenem s praznikom proslavili tudi 20-letnico kozarske epopeje. — Dan borca so slovesno proslavili tudi

po vsej Sloveniji. Skoraj povsod pa je prireditve motilo slabo vreme z dežjem, zaradi česar so morali ponekod program celo preložiti.

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković je v petek slovesno pognal tekoči trak v novi tovarni zavodov »Crvena zastava«, s katerega pride vsakih 13 minut po en potniški avtomobil. V govoru, ki ga je imel na otvoritvi, je tovariš Ranković dejal, da primer kolektiva »Crvena zastava«, ki je kot celota izpričal globoko zavest in visoko družbeno odgovornost v graditvi tako velikega in naši skupnosti potrebnega objekta, kaže, kako neizčrpne sile imamo v sposobnosti in odločnosti naših delovnih ljudi.

VEDNO V PRVIH VRSTAH

V nedeljo so izročili prometu nov odsek jadranske magistrale od Zadra do Šibenika v dolžini 72 kilometrov. Tako je zdaj dograjena moderna avtomobilska cesta brez prekinitev od Reke do Šibenika v skupni dolžini 326 km.

Z odlokom ZIS so bile nakazane smernice za uporabo splošnega investicijskega sklada za investicije v kmetijstvu. Na tej osnovi je Jugoslovanska kmetijska banka določila natančne pogoje, na podlagi katerih bodo republiške in komunalne banke prek natečajev dajale kredite za proizvodnjo vseh kmetijskih pridelkov, razen za graditev večjih hidrosistemov.

Izvršni svet Ljudske republike Slovenije je na petkovi seji, tj. tem ko je razpravjal o tekočih gospodarskih vprašanjih, sprejel vrsto predpisov s področja socialnega zavarovanja ter nekatere druge predpise. Med drugim je sprejel tudi odlok o pogojih za ustanavljanje komunalnih zavodov socialnega zavarovanja. Po tem odloku se šteje, da so izpolnjeni pogoji za usta-

novitev takega zavoda, če je na območju, za katerega se ustanovi zavod, najmanj 15 tisoč zavarovancev, če stroški poslovanja zavoda na enega zavarovanca ne presegajo stroškov na enega zavarovanca v republiki za več kot 20 odstotkov in če so zagotovljeni ustrezni prostori, primerna tehnična oprema ter zadostno število strokovnih kadrov.

Ob dnevu vstaje srbskega ljudstva so v Beogradu podelili kulturne nagrade za leto 1962. Za življenjsko delo so prejeli nagrade skladatelj in dirigent Krešimir Baranović, slikar Milan Konjović, kipar Rista Stijević in vokalni umetnik Zarko Cvejić.

Na skupni seji odbora Stalne konference mest za stanovanjska vprašanja ter odbora za komunalne službe so med drugim ugotovili, da so cene stanovanj še vedno previsoke. Le-te bi bile po mnenju članov odborov lahko za 10 odstotkov nižje, če bi zagotovili nepretrganost stanovanjske graditve skozi vse leto.

Jugoslovanska investicijska banka je znižala tarife provizij, ki jih pobira v svojem poslovanju. To je bilo mogoče zato, ker je skrbela svoje omrežje, znižala stroške poslovanja in zmanjšala število uslužbencev za pet sto.

V mnogih gospodarskih organizacijah so posrbili za razumno razmerje med dopustniki in tistimi, ki v teh mesecih ostanejo v proizvodnji. Namen tega je, da v tako imenovanih poletnih mesecih ne bi upadla proizvodnja, kakor se je to pogosto dogajalo. Podjetjem je s tem dana možnost, da v teh mesecih nadomestijo zamujeno in vskladijo realizacijo s planirano proizvodnjo.

Po generalnem urbanističnem načrtu Zagreba bodo premeščali in gradili industrijo na novih mestnih področjih. Z v prvem obdobju — tako predvideva načrt — bodo preselili več kot 40 znanih podjetij v Zitnjak, Jankomir in Hrvaški Leskovec.

Potrošnikovo vprašanje terja odgovor

Nedavno smo objavili sestavek "Do kdaj tako?". V njem je pisec-potrošnik pogumno in odkrito načel javno razpravo o neenakih cenah v trgovini. Od prizadetih trgovskih podjetij se je neposredno po objavi oglašilo samo Trgovsko podjetje Zelezina Novo mesto. Zelezina nas je zaprosila, naj bi nekdo iz našega uredništva skrbno prebral z njihovim predstavnikom pa v Zagreb in tam prevedel resničnost navedb omenjenega sestavka ter se hkrati seznanil z vzroki za morebitne razlike v cenah. Obenem so povedali, da želijo javnost opozoriti na nekatere težave Zelezine, ki so večini potrošnikov najbrž neznan. Preden pričnemo pisati o tem, kaj smo ugotovili in zvedeli na skupnem obisku in v razgovoru s predstavnikoma Zelezine, bi želeli tudi mi na nekaj opozoriti.

Zivimo v obdobju, ko se vedno bolj razraščajo in oblikujejo novi družbeni odnosi, vsak posameznik pa kot član družbe čedalje neposredneje sodeluje v razvoju, vprašuje, opozarja in svetuje. Prav zato smo smatrali, da je prispevek tovariša Djuraševića vreden objave. Resnici na ljubo moramo priznati, da smo bili razočarani, ker je neposredno po objavi reagirala samo Zelezina. Videti je, da ostalih prizadetih trgovskih podjetij ni prav nobeno smatralo za svojo dolžnost, da odgovori potrošniku na njegova vprašanja. Prepričani smo, da v naši trgovini, kljub sorazmerno nizkim maržam s kakršnimi koli posluje, ni vse dobro in v redu. Najmanj dobro pa je morda prav to, da se trgovina zapira vase in oddaljuje od potrošnika, s katerim bi morala imeti največ živih stikov in z njim najtesneje sodelovati. Ta ugotovitev je dokaj žalostna in prav tu bo najbrž treba iskati vzroke mnogih nepotrebnih težav in hude "rvi" med potrošniki. Takšno zapiranje vase, pa najsi se pojavlja kjerkoli, pa je tudi sicer škodljivo, ker je v nasprotju z našim družbenim razvojem in ker močje zanika državljano pravo do sodelovanja. Danes mi ne vajo trije tedni, kar smo objavili sestavek "Do kdaj tako?". Čeprav je bilo časa dovolj, smo prejeli od prizadetih le eno pismo. Vsem, ki bi jih vprašanja državljanov (prepričani smo, da bo takšnih vprašanih vedno več) v bodoče še prizadevali, pa svetujemo, naj odgovore takoj in naj opravijo to tako dostojno, kot je to storila Zelezina. Potrošnikovo vprašanje terja odgovor, zato je odgovor v takšnem primeru tudi dolžnost!

V Zagrebu smo na skupnem obisku s predstavnikom Zelezine primerjali cene električnih štedilnikov, hladilnikov in mopredov. Trditve, da je v prodajni na Ilici 44 v Zagrebu električni štedilnik na 4 plošče s termostatom znamke EKA za 5 tisoč dinarjev cenejši kot v novomeški Zelezini, drži. V tovarni "Goran", kjer te štedilnike izdelujejo, smo zvedeli, da so proizvodnja ustavili zaradi težav z uvoženimi deli. Teh štedilnikov nimajo že dlje časa na zalogi v nobeni zagrebški trgovini. Prodajalna na Ilici 44 prodaja tako poceni zato, ker je to "Industrijska prodavnica Goran Zagreb", v kateri proizvajalci neposredno prodajo svoje izdelke. Povedali so nam, da poslujejo z 10-odstotnim popustom (rabatom), da jim dostavljajo blago naravnost v prodajalno in da priracunavajo le 2 odstotka marže. Povedali so tudi to, da se zaradi nizkih cen v njihovi trgovini vsa ostala trgovska mreža jezi, vendar so nizke prodajne cene v tej prodajalni zgolj posledica ugodnejših pogojev (sodi mo pa, da je po sredi tudi poštenost, saj bi lahko prodajali po enaki ceni kot vsi drugi). Zelezina Novo mesto prodaja te štedilnike po 67.600 din. Če od tovarniške cene odbijemo 4-odstotni rabat, je prava nabavna cena 64.800 din, približno 2.800 din (15-odstotna marža) pa zajema naslednje stroške: 550 din stane dovoz iz Zagreba do Novega mesta, 4656 din je občinski prometni davek, ki ga Zelezina odvede občini, ostanek 5586 din pa je zaslužek Zelezine. Pri enakem štedilniku ima prodajalna na Ilici 44 v Zagrebu 4700 din zaslužka, kot specializirana prodajalna pa je v ugodnejšem položaju od Zelezine.

Tudi s hladilniki je podobno, le da trditve o razlikah v ceni, ki jih je navedel pisec, ne drži v celoti. Najprej naj uporabimo, da 90-litrskih hladilnikov ne proizvajata nobena naša tovarna, dalje pa še to, da hladilnikov znamke Tobi letos v Zagrebu ni bilo, ker je tovarna proizvodnjo ustavila. Hladilniki EKA - proizvod tovarne Georgij Naumov iz Bitole - so na Ilici 44 po 73.600 dinarjev, v Zagrebački Zvezji na Trgu Republike po 83.500 din, v Nami na Ilici jih od februarja letos nimajo, v Radioelektru na Jurisčičevi ulici so po 81.220 din, v Novem mestu pa jih sploh ne prodajajo ne v Radioelektru in ne v Zelezini (pri Zelezini jih ne nabavljajo več zato, ker je bilo zaradi slabe kvalitete lani preveč reklamacij). 70-litrskih hladilnikov Himo v Zagrebu na Ilici 44 sploh ne prodajajo, v Nami so po 71.950 din, v Zagrebački Zvezji so 65-litrski po 75.000 din, v Radioelektru jih letos niso imeli, v Novem mestu pa jih potrošnik lahko kupi v Zelezini po 73.000 din v Radioelektru po 76.500 din.

Ostanje nam še mopedi: tipa 64 so v Zagrebu pri Avtomobiliji po 172.628 din, pri Autocentru po 172.280 din, pri novomeški Zelezini pa po 171.800 din. Mopedi tipa 12 z nožnim zagajanjem so v Zagrebu (ima jih samo Autocentar) po 172

tisoč 300 din, pri novomeški Zelezini pa po 171.800 din, mopedi T-12 na 3 brzine - v Zagrebu jih ima samo Autocentar - so po 215.060 din, pri novomeški Zelezini pa so po 218 tisoč dinarjev. Mopedi v Novem mestu torej niso za 5000 dinarjev dražji, ampak celo cenejši kot v Zagrebu, zato ker Zelezina k nabavi ceni priracunava samo 3-odstotni občinski prometni davek in jih prodaja brez vsakega zaslužka! Naj omenimo še nekaj na račun proizvodnje. Naši potrošniki so najbrž že slišali reklame tovarne Himo, ki obvešča, da prodajajo nov izdelek - 70-litrski hladilnik po enaki ceni kot doslej 65-litrski. Trgovina in tudi potrošniki pa ugotovljajo, da je prostornina hladilnika ostala neizpremenjena, tovarna pa je namesto kovinskega zapirala pričela na "70-litrskih" hladilnikih montirati zapirala iz plastične mase, ki je vsekakor manj trpežen in prav gotovo tudi precej cenejši. Primer je najbrž vreden javne obravnave.

Precej težav je v trgovini tudi zaradi zapiranja trga pri posameznih artiklih. To je zlasti očito pri okroglem in ploščatem železu vseh dimenzij. Želzarska industrija še vedno trmasto prodaja to blago ozkemu krogu izbranih grostov in odklanja neposredne stike z ostalimi kupci. "Izvoljeni" grostovi imajo seveda monopolni položaj. Sicer pa kupuje Zelezina 95 odstotkov blaga neposredno pri proizvodnji.

Potrošniki se nemalokrat upravičeno vprašujejo, kam grejo tolikšne razlike v ceni (zaslužek) posameznih proizvodov, ki jih posreduje trgovina. Tudi to so nam skušali pojasniti pri Zelezini. Hladilnik Himo na

primer kupijo po 65.500 din, prodajajo pa ga po 75.000 din, torej za 9500 din dražje. Od te razlike v ceni odvedejo občini 4300 din v obliki občinskega prometnega davka. Ta odvod pa tudi sicer predstavlja povprečno 30 do 35 odstotkov marže v njihovi prodaji. S preostankom zaslužka pa mora trgovina plačati prevoze blaga, razsvetljavo in najemnine, stroške poslovanja, osebne dohodeke in ustvarjati sklade. Zelezina plačuje na primer vsak mesec 495.000 din najemnin za lokale in skladišča, ki jih uporablja (za 600 kv. m skladiščne prostora v novih skladiščih v Bršlinu 388.000 din na mesec - mar je res potrebno, da se skladišče, ki ga je zgradila občina, v celoti amortizira z najemninami že v petih letih, v breme potrošnika in trgovine?). Razlike v cenah, pravimo jim tudi zaslužek, pribitek ali marža, plačuje potrošnik. Upravičen je torej vprašati, kam gre do te razlike, in dobiti odgovor na svoje vprašanje. Le z odkritimi odgovori bomo odpravljali večkrat neosnovano, toda precej razširjeno mišljenje o lovu za dobičkarstvom v trgovini, hkrati pa bomo z javno razpravo in v vprašanju potrošnikov odpravili tudi mnoge napake, ki jih brez dvoma tudi v naši trgovini ne manjka.

3. julija zvečer so odprli v dvorani brestaniške elektrarne razstavo o potujočevanju in preseljevanju, ki je vzbudila veliko zanimanja med domačini in gosti. Pripravil jo je Posavski muzej iz Brezic

Grmska perspektiva

Malokatero mesto je v letih po vojni naredilo tak korak naprej, kakor Novo mesto. O tem ni treba posebej govoriti;

najboljši dokaz za to so nove tovarne na obeh bregovih Krke, pri čemer pogosto omejnjski bazen v Bršlinu. Spričo hitre industrijske rasti je Novo mesto postalo središče za glavno stekanje delovne sile. Samo novomeška industrija zaposluje zdaj že več tisoč ljudi. Vendar opažamo eno: gospodarska izgradnja je prebrasa stanovanjsko, cela vrsta ljudi je, ki bi radi stredo v mestu ali v okolici.

Zazidava grmskega predela bi rešili glavni problem glede novih stanovanj. Načrt je že izdelan in prebivalstvo na desni strani Krke se je z njim seznanilo od 1. do 21. aprila, ko je bil perspektivni načrt javno razgrnjen. Na sestankih z občani, s člani Socialistične zveze in strokovnjaki so bila dosežena soglasja in domala rešene vse sporne zadeve. Načrt namreč predvideva, da bi na pobočju nad Industrio motornih vozil pozidali teren s privatnimi hišami. S tem bi gospodarno pokrili koristni zazidalni prostor, in dobili bi strnjenejšo naselje. Zidanje stanovanjskih hiš na tem področju bi potekalo v prvem obdobju uresničevanja zazidalnega načrta, predel ob Skalickijevi ulici, vključno z vrhom kmetijske šole, pa bi prišel na vrsto kasneje.

Z uresničitvijo perspektivnega načrta za Grm bi se Novo mesto povečalo za 114 individualnih hiš in devet manjših stanovanjskih blokov, oziroma bi se stanovanjska zmogljivost povečala za 234 novih stanovanj. Po vselitvi bi imeli na desnem bregu Krke v Novem mestu že 2386 ljudi, kar je enkrat več kot zdaj. Spričo tega bi se povečal tudi odstotek zazidanosti (na 77 odst.). Ko bi bilo vse končano, bi imeli na dobrih 25 ha zazidalne površine skupaj približno 280 objektov, torej že močan mestni predel.

Prva naloga, ki jo bodo morali gradbeni organi rešiti (upoštevajoč potrebe stanovanjske izgradnje), je sočasna ureditev zazidalnega področja in komunikacijskih naprav: cesta, odtoki in podobno. V ta namen se predvideva rešitev v prvi vrsti tam, kjer so že potrebne komunalne naprave, oziroma kjer so v bližini.

Zazidava grmskega področja je vsekakor ena glavnih v komunalni in stanovanjski ureditvi Novega mesta. Zato je prav, da poiščemo najboljše rešitve; to pa bomo našli le ob temeljitih razpravah in z upoštevanjem vseh stvari, predlogov in mnenj prebivalcev kakor tudi strokovnjakov. Od te rešitve bo pravzaprav odvisen nadaljnji razvoj centra novomeškega okraja.

TRIKRAT UDARNA IN TRIKRAT POHVALJENA

V torek popoldne se je z gradbišča avtomobilske ceste vrnila XXII. kranjsko-novomeška MDB »Jozef Strupič«, ki je bila do konca junija zaradi izrednih delovnih uspehov 3-krat udarna, dvakrat specialno pohvaljena in enkrat pohvaljena. Naši brigadirji, 60 po številu so na avtomobilski cesti preživeli v družbi s kranjskimi 60 dni. Tik pred povratkom

bi morali prejeti najvišje priznanje - zlato plaketo - za katero so bili resni kandidati. Ko o tem poročamo, brigadirji še niso prispeli, zato bomo o pristrnem srečanju na novomeški postaji, ki jim ga je pripravil OK LMS obširneje poročali prihodnji Brigadirje pričakuje tudi MDB, ki gradi cesto Rateč - Gumberk - Sela - Otočec.

KZ ŽUŽEMBERK:
200.000 din za novomeško bolnišnico

29. junija je zasedal združni svet Kmet. zadruga v Žužemberku. Obravnavali so dokumentacijo k zaključnemu računu za leto 1961 in predloge k dopolnitvi pravilnikov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov. Sklenili so tudi, da bodo za bolnišnico, ki se gradi v Novem mestu, prispevali 200.000 dinarjev.

TOPLO POZDRAVLJAMO PREBIVALSTVO
SUHE KRAJINE IN ČESTITAMO ZA
KRAJEVNI PRAZNIK ŽUŽEMBERKA

SPLOŠNO MIZARSTVO
Dvor pri Žužemberku

Nedeljivost izobraževalnega sistema

Sklepi 4. redne seje OO SZDL v Novem mestu z dne 22. junija 1962 o srednjem in strokovnem šolstvu ter pošolskem izobraževanju

Okrajni odbor SZDL je na seji odobril predloženo poročilo o delovanju srednjih in strokovnih šol, vajenskih šol, delavskih univerz in zavodov, šolskih odborov in upravnih odborov domov ter razrednih, šolskih in domskih skupnosti. Člani okrajnega odbora in gostje so v razpravi dopolnili poročilo z vrsto ugotovitev iz prakse. Načelni sklep se je bil, da se sklepi uredijo tako, da bi jih kot priporočilo lahko uporabile tako družbeno politične organizacije za politično podporo družbene skupnosti pri urejanju in prilaganju šol z novim konceptom strokovnega izobraževanja, kot tudi gospodarske organizacije in družbene službe, ljudski odbori, zbornica in šole ter d----- izobraževalne

ustanove. Bistvene ugotovitve, ki veljajo za vse, so izražene predvsem v nedeljivosti izobraževalnega sistema. Ta se mora odražati v logičnem nadaljevanju vzgojnega procesa od osnovne šole naprej v vseh oblikah šolanja, priučevanja, poklicnega in strokovnega usposabljanja, vzporedno pa tudi pri osvajanju idejnopolitičnih, družbenoekonomskih in drugih znanj. V ospredje stopa potreba, da se v vseh proizvodnih in neproizvodnih službah odločneje lotimo načrtnega zbiranja kadrovskih potreb, ki morajo biti odraz in posledica stvarno predvidene rasti posamezne dejavnosti, njenega notranjega razvoja in družbene potrebe v celoti. Vzporedno s tem je potrebno zaostri tudi boj proti na-

pačnemu pojmovanju formalnih kvalifikacij, ki ima globlje vzroke v preživelih načinih nagrajevanja in vrednotenja dela. Te naloge bodo lahko opravile le urejene kadrovske-socialne službe ob ustrezni podpori organov upravljanja. Nadaljnja skupna ugotovitev je, da je nujno treba upoštevati, da gre pri vzgoji te mladine za težja vprašanja, zato, ker se v tem starostnem obdobju oblikuje osebnost, značaj, svetovni nazor itd. Zato je celovitosti izobraževanja v tem obdobju potrebno posvetiti še večjo družbeno skrb.

I
Organizacije SZDL, sindikatov in mladine naj sedanjemu akcijo za preusmeritev sistema strokovnega izobraževanja budno spremljajo in podpro. Pod-

pora je možna predvsem v aktivnem sodelovanju v razpravah o bistvenih družbeno političnih problemih, ki pri tem izstopajo. Med te probleme spadajo predvsem neusklajenost med vrtilvom mladine in kapacitetami strokovno izobraževalnih ustanov, znaten odstotek mladine, ki ne konča osemletnega obveznega šolanja in ji je pot do normalnega napredovanja zaprta, in posledice demografskih premikov predvsem mladih ljudi iz vasi v mesta. Posledice teh premikov se kažejo v tem, da nam kmetijska proizvodnja zaostaja in se tudi le počasi preoblikuje v nove smeri. Relativno zaostajanje proizvodnje in uslug na sploh je posledica smojstrske mentalitete in odpora proti vključevanju sposobnejših strokovnjakov v proizvodnjo. Družbeno politične orga-

nizacije imajo pomembne naloge zlasti pri skrbi za dopolnilno izobraževanje v idejno političnem in družbeno ekonomskem pogledu ter pri razvijanju notranjih odnosov. Normalno vključevanje teh področij lahko zagotove tako neposredno s svojim lastnim delovanjem, kot tudi posredno preko delavskih univerz. S takimi vplivi bo vzporedno nujno treba reševati tudi kadrovska, podpirati pa materialna vprašanja delavskih univerz. Pri delu šolskih odborov, upravnih odborov domov in zavodov, šolskih, razrednih in domskih skupnosti je potrebna stalna skrb za njihovo usmerjanje in usposobljenost. Tudi kolektivom šol in zavodov bi večja pomoč koristila, zlasti če upoštevamo znatne spremembe in težave, ki se bodo pokazale v zvezi z zakonitvijo predvidenih sprememb. Družbenopolitične organizacije, predvsem pa SZDL, morajo skrbeti, da se sistem izobraževanja

ne prekine in ne konča samo v šoli ali podjetju. Nujno je potrebno upoštevati vlogo našega delovnega človeka kot člana organov upravljanja v delovni in krajevni skupnosti. To pa neodložljivo terja tudi širši izobraževalni nalog. II
Osnovna ugotovitev za sedanje slabo stanje na področju planiranja potrebnih strokovnih kadrov gre na račun neproučenih potreb gospodarstva in družbenih služb v širšem pomenu. Iz tega izhaja vrsta slabosti in nejasnosti. Odprava tega stanja je nujna naloga vseh prizadetih, ker bo le tako močno v merilu komun in okraja za več okrajev urediti skupno smotno mrežo poklicnih, strokovnih šol in izobraževalnih ustanov, ki naj bodo odraz dejanskih potreb. Vzporedno s tem naj bi potekala tudi naloga v zvezi s proučevanjem potrebnih profilov (Nadaljevanje na 4. strani)

Domovina, ti si kakor zdravje...

S piknika naših izseljencev na Otočcu pri Novem mestu

Rožaki so navdušeno prepevali z živahno Tončko Simičevo, nekdanjo solistko Glasbene matice v Clevelandu, ki je vneto skrbela za dobro voljo

Zamislil si se, brat iz Amerike, kakšna je tvoja stara domovina. Hiša, v kateri si se rodil, ali še stoji, vodnjak, iz katerega je tvoja mati izlekla toliko veder vode, ali še sameva za hišo? In stara jablana, po kateri si kot 12-letni deček plezal, ali še rodi? Pa sosedje, s katerimi si se v mladih letih igral in so med tem že zrasli v moze, očance — jih boš še videl, se boste še spoznali? Pa poštna kočija še vozi, kot je vozila pred šestdesetimi, sedemdesetimi leti? Kako je, kako bo

spet na rodnih tleh v Sloveniji?

Zamislil si se, ko so te obvestili, da čaka na obali Atlantika ladja, ki bo slovenske izseljence prepeljala čez svetlo lužo v Evropo. Zamislil si se ob vsem tem, in pozabil si tista dolga leta tavanja za srečo po podzemskih rovih nevadskih rudnikov, ki so pokopali toliko tvojih bratov. Bil si dober rudar, mož, oče otrok, ameriški državljan, toda po duhu in miselnosti Slovenec. Nisi pozabil domače govornice, pa tudi svoje otroke, ki niso nikoli videli tvoje rodne grude, si naučil dolenske govornice. Ne, nisi pozabil domovine svojega otroštva, samo verjeti ne moreš, da se je tolikan spremenila, odkar si jo zapustil. Rad bi, da bi se povrnil tisti časi, ko si jo zapustil, toda tudi tvoja stara domovina je šla v korak z napredkom. Gledaš nove železnice, ceste, tovarne, nova mesta, hiše, šole — veliko je novega. Gledaš nove ljudi, ki so vse, kar si videl

bratski objem, ki iztabi solze...

Prisel si na Otočec in nisi bil več zamišljen. Domačin si, znanec vsem, ki so s teboj prišli na piknik, brat! Komaj si nekaj dni doma, te že ne vleče več nazaj na daljno pot. Rad bi v stari domovini živel do konca. Pozabil si trdo življenje onkraj Atlantika, pozabil si dni, ko si taval brez dela in moral preživljati družino, pozabil si vse, kajti domovina tvojega otroštva te je sprejela za svojega, vedno za svojega, čeprav se boš morda že jutri vrnil v Ameriko. Saj je ta domovina kakor zdravje; če jo zgubiš, si bolan od tavanja po tujini. In taka domovina je samo ena. To si občutil, brat, ko si bil v sredo na pikniku slovenskih izseljencev na Otočcu. Nisi se jezil, ker je dež pokvaril veselje na prostem, saj si bil notri še bliže ostalim, ki so se prišli poveselet ob tvojem obisku.

Prisel si, da se poveselet s nami, ki nismo morali na tu-

ga odbora SNPJ (Slovenske narodne podporne jednote), Mary Matjašič iz mesta Montana, članice društva progresivnih Slovencev v Ameriki in drugih.

Govoril si prav tako, kot bi govorili ostali dragi gostje Anton Stanovnik, član ABZ, Edy Zadnik, član SNPJ, Fran Bradač, član Glasbene matice v Clevelandu in drugi. Kajti ni važno, kdo je govoril, vsi ste mislili enako, vsi, ki ste se sami ali z družinami udeležili otoškega piknika.

Nisi se mogel načuditi lepoti slovenske pesmi, ki jo je pel moški zbor PD »Dušan Jereb« iz Novega mesta in nisi mogel prenehati poslušati pesmi tamburaške skupine iz Adlešičev, ki je nastopila v narodnih nošah. Zavrtel si se ob zvokih domače, slovenske glasbe in skoraj bi bil pozabil, da je vse to resnica, živja in vsepougodna prisotna resnica. Potem si tudi sam začel prepevati stare slovenske viže. Pripeval si ob petju Tončke Simič, nekdanje solistke Glasbene matice v Clevelandu, ki je zapela nekaj slovenskih pesmi in se smehljaj: res, čeprav sem v tujini že nad šestdeset let, še nisem pozabil zvokov domače besede, domačih pesmi in napevov. Ne, kdor je kdaj živel v Sloveniji, tega ne bo mogel nikdar pozabiti.

Povabili so te na piknik na Otočec, da bi tam praznoval praznik svoje nove domovine, dan ameriške neodvisnosti in se hkrati veselil s prijatelji, z znanci, brati. Nisi bil dolgo na Otočcu, morda tudi v Sloveniji ne boš več dolgo, toda v teh dneh, v teh kratkih urah, ki si jih preživel v domovini, si spoznal, da se ne moreš ločiti od domovine svojega otroštva. Zeliš, da bi se vsako leto našli s tvojimi prijatelji, da bi bil piknik tudi prihodnje leto na Otočcu, kjer lahko v eni sapi spoznaš vso prikljupnost, domačnost in lepoto rodne grude.

Poslovil si se, ali pa se boš še poslovil od svojih bratov in se vrnil na dolgo pot proti Ameriki. Domovina si videl, živel si z njo in doživel si jo. Ne boš je pozabil. Nakupil si si spominčkov in jih nesel s seboj; poljal jih boš ostalim Slovencev, ki se letos niso mogli udeležiti piknika. Vsako leto se vas bo več vrnilo v staro domovino in vsako leto se bo spoznalo več zbratov...

Srečanje mladine s prvoborci

V počastitev dneva borcev je občinski odbor ZB Brežice 3. julija organiziral srečanje mladine s prvoborci na Močniku pri Pečicah. Pohod mladine na Močnik sta sporažumno organizirala občinski komite LMS Brežice in mladinski aktiv Celuloze iz Vidma-Krškega.

Točno ob 20. uri je na Močnik prispela patrola 12 prvoborcev kozjanskega odreda, ki jo je vodil Miha Molan, nekdanji komandir ene izmed čet tega odreda.

Mladina iz Brežic, Vidma-Krškega, prebivalci Močnika in bližnje okolice so ploskajoč obkrožili patrolo in pozdravili njen prihod. Tov. Molan je v imenu vseh prvoborcev pozdravil okrog 200 mladincev in mladink ter vse

prebivalce tamkajšnjega območja. Takoj po pozdravu so zagoreli kresovi, pred patrolo pa se je pojavil najstarejši borec, Jože Preskar-Ilija, politični aktivist in organizator kozjanskega odreda. V preprostih besedah je pripovedoval zgodovino kozjanskega odreda in opisal borbe na tem področju. Mladina ga je poslušala resno in marsikatero srce se je zdrnilo ob spominu, ko je tov. Preskar pokazal z roko: »Tule, na tem mestu je padlo 22 naših.«

Pred očmi so mi vstajali liki borcev, tistih zvestih prijateljev, ki so v mrzlem zimskem večeru 2. februarja 1943 zadnjikrat zrlj po domačem kraju in zadnjikrat sprožili puško proti sovražniku. Minutni molk, s katerim je mladina počastila junake, je bil reš molk vseh tistih, ki so na tem mestu umirali z zadnjo besedo na ustih: »Za svobodo.«

Ko je tov. Ilija končal, so se mu v očeh svetile solze, prav tako kot večini domačinov in udeležencev patrola. V imenu zbrane mladine se

mu je v kratkih besedah zahvalil sekretar obč. komiteja LMS Brežice. Objubil je, da bo mladina nadaljevala pot, zaščitano s krvjo junakov.

Kresovi so dogoreli, patrola pa je odšla proti Podsredi, kjer so pokopani junaki te borbe.

Ivan Petelin

Vse je bilo dobre volje, na uspelem pikniku, skupna želja pa je: prihodnje leto spet na svidenje na prelepem Otočcu!

Priznanje novomeški mlekarni

Na nedavnem novosadskem sejmu je svoje izdelke razstavila tudi novomeška mlekarna in požela nekaj laskavih ocen. Z zlato medaljo so bili nagrajeni njeni izdelki: surovo maslo, sir »trapist«, sir »bel paese« ter kisli in sladki kazein. Srebrno medaljo pa je mlekarna dobila za sir »gorgonzola« in »edamec«. Sedem visokih priznanj, ki jih je dobila novomeška mlekarna na novosadskem sejmu, kaže na izredno kvaliteto izdelkov tega podjetja.

Razveselite znance in svoje v tujini z DOLENJSKIM LISTOM!

ZIDARSKO PODJETJE

»REMONT« - ŽUŽEMBERK

čestita za krajevni praznik in minuli DAN BORCA vsem delovnim kolektivom v Žužemberku kakor tudi ostalemu prebivalstvu

na obisku v stari domovini, sami zgradili. Gledaš jih in se spomniš: sin je prav tak, kot je bil njegov oče, dobitična, veseljak, toda gospodar.

Da, nisi srečal vseh, s katerimi si živel v mladosti, toda tudi med mladimi se počutiš kakor brat. Brat temu, ki si mu stisnil roko, brat onemu, ki te ni mogel obiskati, brat rojaku, ki se je vrnil s teboj, pa sta se po dvajsetih letih videla šele v stari domovini. Kakšno nepozabno srečanje, doživetje,

je, da doživiš, česar nisi utegnil vseh šestdeset, sedemdeset let. Poslušal si nagovor predsednika Slovenske izseljenske matice Ivana Regenta, poslušal si besede, ki jih je v imenu gostitelja izrekel predsednik ObLO Ludvik Golob, poslušal si in se zahvalil za gostoljubnost in besede so ti kar igrale v grlu. Govoril si v imenu vseh, v imenu Janka Roglja, predsednika ameriške bratske zveze, Antonije Stanke, predsednice Slovenske ženske zveze, Franka Tomšiča, glavnega tajnika ABZ, Freda A. Vidlerja, člana finančne

Nedeljivost izobraževalnega sistema

(Nadaljevanje s 3. strani)

poklicev, ustanovljale naj bi se ustrezne kadrovske-socialne službe in izobraževalna središča za posamezne gospodarske organizacije ali za več podobnih gospodarskih organizacij skupaj. Vzporedno naj bi nastajale tudi druge materialne možnosti za prehod na nov način strokovnega izobraževanja in poklicnega usposabljanja.

Po tako začrtani poti ne bo težko doseči tudi skupnega jezika pri materialnih vprašanjih v zvezi s financiranjem vseh vrst izobraževalnih dejavnosti v gospodarskih organizacijah, med gospodarskimi organizacijami, v komuni in tudi med komunami. Seveda pa je tak optimizem upravičen le, če bodo vsi osnovni koristniki ustreznih strokovnih kadrov imeli izdelan jasn načrt potreb, možnosti in

stroškov, ki so za skupne investicije v kadre potrebni. Nakazane možnosti za ustrezna središča za praktični pouk naj bi proučile komune.

Po obstoječem predlogu so za prehod na nov način izpolnjevanja v poklicnih in strokovnih šolah kot nujno dopolnilo potrebni močni in sposobni izobraževalni centri v gospodarskih organizacijah, ki naj bi prevzeli od vseh vrst šol absolvente in jih usposobili za ožji profil poklica — za delovno mesto. Investicije v te centre bodo lahko ob pravilnem vrednotenju njihove vloge najrentabilnejše naložbe s hitrimi in konkretnimi uspehi v proizvodnji, proizvodnih stroških in produktivnosti. Dosedanji napori pri različnih prekvalifikacijskih seminarjih in tečajih niso rodili pričakovanih uspešnih na omenjenih treh

področjih. Gospodarskim organizacijam še posebej priporočamo, da se spričo resnosti problemov kar najbolj temeljito seznanijo z gradivi, ki so predložena in dana v javno razpravo, ter da o njih razpravljajo tudi v delavskih svetih in na sindikalnih sestankih.

III

Vse izobraževalne ustanove čakajo velike in odgovorne naloge. Predvsem je potrebna širša povezava med njimi in ustreznimi panogami proizvodnih in družbenih služb pri analizi potreb po kadrih, profilih teh kadrov in za izobraževanje potrebnih sredstev. S takim delovanjem se bodo lahko ob primerni podpori tudi drugih činiteljev (organi oblasti, zbornica itd.) hitreje uresničile možnosti za osvajanje novih konceptov izobraževanja, ki so v skladu s pre-

videno in že doseženo stopnjo razvoja.

Podani predlogi o prevzemu financiranja izobraževalnih ustanov s strani gospodarskih organizacij preko zbornice, prelivanje sredstev med komunami, povečanem odstotku prispevka gospodarskih organizacij skladu za kadre, večjem deležu staršev pri naknadnem šolanju otrok do 8. razreda osnovne šole, uvedbi kmetijskego gospodarstva šol pri delavskih univerzah z naslonitvijo na KZ in družbena posestva itd., naj bi našli svoje mesto pred merodajnimi organi. Šola naj bi te predloge skupno s prizadetimi koristniki njihovih absolventov kar najbolj utemeljile in po možnosti tudi že dosegle prve korake v dogovorih.

Bistvena naloga kolektivov šol in šolskih odborov je tudi v tem, da kar naj-

bolj stvarno ocenijo lastne možnosti za prehod na nov sistem izobraževanja ter da stvarno prikažejo potrebe, da bi se njihov zavod lahko čimprej približal zahtevam verifikacije. Vsekakor pa je to delo treba smatrati kot proces, ki ga bodo bolj kot doslej podprli vsi prizadeti činitelji. Vzporedno s tem naj bi kolektivi ne zamenarili tudi notranjih odnosov in izgradnjo socialističnih meril nagrajevanja po delu.

Iz podatkov v poročilu in razprave na seji sledi, da so naloge kolektivov v izobraževalnih ustanovah, domovih in v delavnicah znatne predvsem pri širšem bogatenju osebnosti bodočega strokovnega delavca. Zato je prav, da bi samoupravnim oblikam dejavnosti mladine v razrednih šolskih in domskih skupnostih nudili stalno pomoč, vzbudjali pozitivne težnje in vključevali v to delo tudi ljudi iz proizvodnje in političnih organizacij.

Delavske univerze ter za-

vod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela naj se vključijo v napore vse družbe za premostitev ugotovljenih pomanjkljivosti. Delitev dela med njimi, specializacija, širše programiranje, zajemanje večjega dela mladine (predvsem vaške), ženski in kmetov v izobraževanje, večja sistematičnost, stalna povezava preko rednih posvetovanj, nadaljnji koraki pri usposabljanju članov vseh organov upravljanja, jačanje materialnih sredstev za izobraževanje kadrov itd. so naloge, o katerih je že dosežen sporazum. Pri vseh teh nalogah naj se bolj naslonijo na občinske odbore SZDL in ObLO. Z izvajanjem vseh naštetih nalog se bodo lahko delavske univerze in zavod koristno vključili v splošne napore za hitrejšo strokovno, idejno, politično in družbeno ekonomsko usposabljanje naših proizvajalcev in upravljalcev.

Okrajni odbor SZDL Novo mesto

Za rast in poglobitev amaterizma

(Nadaljevanje in konec)

Močan krivec za zastoj v kulturno prosvetnem delu na nekaterih področjih, tako so ugotovili na posvetu, je pomanjkanje sposobnih ljudi, ki bi to delo vodili, in odhod mladine v mesta ali industrijska središča. Nemara je ta problem najbolj pereč za pevske zbornice, ki nimajo in ne morejo dobiti pevovodij. Dobri deli krivde pa nosijo marsikje tudi družbene in politične organizacije, ki jih delo in težave Svobod in PD premalo zanima ali ga ne poznajo. Treba je močno potrskati na njihova vrata, jih seznanjati z namenom in pomenom tovrstne dejavnosti, društva pa kolikor je največ mogoče okrepiti z mladino. To, glede mladine, velja prav tako za večja središča, pri čemer morajo društva z vsem razumevanjem priskočiti na pomoč vodstva mladinskih organizacij.

Po splošni razčlembi in omeni dela Svobod in PD v pretekli sezoni, so se zborovalci posveta ločili v tri skupine: za dramatično, klubsko življenje in glasbo. Ti ločeni, strokovni posveti ljudsko-prosvetnih delavcev za določena področja so izoblikovali načelne smernice in okvirni program za prihodnje delo. Na njih so sodelovali tudi zastopniki republiškega sveta Svobod in PD Blaž Arnič (glasba), Mirko Zupančič (dramatika) in Dušan Tomše (klubi). Vsekakor je prav, da z nekaterimi zaključki in sklepi seznanimo naše bralce, saj so pomembni za nadaljnjo kulturno rast in razvoj amaterizma v našem okraju.

DRAMATIKA

1. Izredno pozornost morajo Svobode in PD posvetiti vzgoji mladega naraščaja igralcev in režiserjev. 2. Potrebno je oboje: množičnost in kvaliteta. Poglavitni smoter in kriterij ostane kvaliteta, vendar pri tem ne sme biti zanemarjena množičnost:

omogočiti je treba vsem skupinam nastop v okviru občinskih prireditev. 3. Izбира repertoarja nikakor ne sme biti zgolj prilicnostna: vso skrb posvetiti problemski in izpovedni vrednosti uprizorjenega dela. 4. Režiser mora pri izbiri repertoarja upoštevati možnosti igralske družine. 5. Revije, občinske in okrajne, so potrebne in koristne.

KLUBI

Dosedanjim načelom in smernicam za klube in razvoj klubskega življenja so zborovalci sprejeli nov, pomemben sklep: Za estetsko vzgojo in prevzgojo tako članov Svobod in PD kot naših ljudi sploh, naj se v okrajnem merilu ustanovi klub amaterjev likovnikov in sicer: a) za aktivno in strokovno izpopolnjevanje amaterjev likovnikov, b) ta klub naj bi posredoval v klubih Svobod in PD likovno kulturo našim delovnim ljudem.

GLASBA

Zelo tehtne zaključke in smernice so sprejeli zborovalci glede glasbe, vokalne in instrumentalne. Na primer s področja vokalne glasbe:

1. Vsekakor je treba nadaljevati z občinskimi glasbenimi revijami, saj so najsolidnejša oblika mladinskega glasbenega življenja. 2. Zavodi za prosvetno in pedagoško službo naj prično uvajati obvezno pevovodsko izpopolnjevanje učnega osebja, saj bomo le tako mogli organizirano izboljšati kvaliteto dela glede vokalne glasbe. 3. Šole naj se čim tesneje povežejo z glasbeno šolo. Glasbene šole naj se ustanovijo tudi v tistih občinah okraja, kjer jih doslej še ni.

Več ustreznih sklepov je bilo sprejetih na posvetu tudi glede instrumentalne glasbe, na primer: 1. Čim več javnih nastopov. 2. Na koncertih jedrnat in jasno razložiti poslušateljem

vsebinsko in obliko izvajanja dela, kar bi veliko pripomoglo za poglobitev glasbene vzgoje občinstva. 3. Instrumentalni ansambli naj se tesno povežejo z glasbenimi šolami. 5. Vse bolj kakor doslej je treba poudarjati in utrjevati vlogo zabavnih ansamblov, da dobijo v naših društvih tisto pravo mesto, ki jim pripada. Saj se prav ta izrazito rekreacijska oblika čedalje bolj uveljavlja tudi na podeželju. 6. Glasbene šole naj skličejo posvete instrumentalnih ansamblov, da bo njihova nadaljnja rast v kakovostnem in količinskem pogledu čim uspešnejša.

Vsi ti zaključki in sklepi posvetovanja pričajo, da je bil ta sestanek kulturno prosvetnih aktivistov našega okraja res koristen. Da pa bodo ti sklepi uresničevani in uresničeni, da bo delo po tem okvirnem načrtu res živelo in rodilo sad, ni dolžnost le članov Svobod in prosvetnih društev pa političnih in drugih organizacij, temveč nas vseh. Saj ne gre za kulturno prosvetni dvig le te ali one društvene skupine, temveč za splošno kulturno podobo in rast vsega našega okraja, torej vseh njegovih prebivalcev.

Prvi udeleženci letošnjega simpozija: Lloyd Glasson, Stane Jarm, Koichiro Shirota in Petar Smajić v veži Gorjupove galerije v Kostanjeviški Soli

DLETA DOLBEJO V HRASTOVINO

Obiskal sem jih 4. julija opoldne v kostanjeviški soli. Petar Smajić, mali kmet in znano ime v vrstah jugoslovanskih navčnih umetnikov, je sedel s kiparjem Stanetom Jarmom v enem izmed razredov šole, ki so jo spreminili v svojevrsten umetniški hotel; beseda je tekla o vremenu in neusmiljenem dežju, ki je prisilil Krko, da je umazanorjava prestopila bregove, polja in travnike.

»Prvih sem v Sloveniji, doma pa sem iz Ernestinovega pri Osijeku, je pri-

povedoval, pa se takoj razhudil na vreme, ki mu ne da, da bi nadaljeval začeto delo. Smajić, ki pravkar razstavlja na Prvem kvadrantenalnemu umetniškem Jugoslavije pet svojih kipov, se je tokrat prvič srečal s hrastovino. Meni, da je za velika dela pripravna, za manjše figure, kakršnih se najraje loteva (ženski akti, jačač na oslu, svirač, kmetijca in pod.), pa mu bolj ugaja klen. »Morda maklen?« smo mu z Jarmom in kiparjem Petrom Černetom, lanskim udeležencem simpozija, segli v besedo. Da, tudi maklen pozna; za razstavo v Edinburgu je dal tri svoja novejša dela, drugo pa mu sproti odkupijo ljudje v raznih krajih Jugoslavije. Koliko bo naredil v Kostanjevici? Kakšne štiri kipe, morda kaj več. Smajić je še vedno kmet, ki ne pozna oddiha; kadar prime v roke dleto, ga ne odloži tudi po 12 in več ur...

Stane Jarm, rezbarjev sin iz Osilnice, je valjubil Kočevje, kjer že peto leto skrbi za likovno vzgojo v osnovni šoli. Televizija je v četrtki zvečer prikazala njegovo delo in uspehe njegovih otrok v oddaji »AVTOR JE RAZRED«. Poslikane šolske stene so povedale, kaj Jarm dela, kako vzgaja. Tu, na simpoziju, bo klesal v hrast MATE-RE, motiv iz NOB. Tih je in miren, prav nič bohemski. Radovedni smo na delo naših dveh predstavnikov na letošnjem mednarodnem srečanju kiparjev ob Krki.

Koichiro Shirota: DEČEK

»O, yes!« je bil 31-letni prikupni American Lloyd Glasson iz New Yorka takoj pripravljen na razgovor, ko sva ga s tov. Černetom zmotila v sobi, kjer je na postelji urejal skice, pisma in druge papirje. V Ameriki živi od kiparstva, vodi pa tudi lastno manjšo kiparsko šolo. »Ljudje v Evropi so prisrčni! Blizu narave so, povezani so z njo bolj kot mi. V New Yorku se trave ne vidi!« Občuduje velike dimenzije stvaritev lanskega simpozija, sam pa je realist.

Koichiro Shirota, 33-letni Japonec in lektor kiparskega oddelka s tokijske univerze za umetnost, je zapel najprej v nerazumljivem orientalskem jeziku, potem pa smo lomili in lovili angleške in francoske besede. Ni abstrakten umetnik; pokazal nam je skico, po kateri bo delal družino v hrastovem deblu. Pozna Eisako Tanaka, ki smo ga lani videli v Kostanjevici; bila sta sošolca. Vina ne pije, pri kosilu mu je všeč samo limonada.

Na hodniku smo srečali fanta Jožeta Zagorca, avtorja Kralja Matjaža, ki so ga lani vzeli v roke tuji kiparji in je bil član njihove družine. Jože bo šel letos v novomeško gimnazijo, poleti pa bo spet v družbi umetnikov. Kaže, da ga imajo radi, čeprav se sporazumevajo z njim — pa tudi še med sabo — bolj z gestami, skicami in pisanjem na papir. Razlike v jeziku nikogar ne motijo. V sredo so čakali še na prihod kipa iz Izraela, manjkali pa so tudi še nepovedani umetniki iz Venezuele, Zahodne Nemčije in Italije.

Dež je neusmiljeno namakal načeto hrastovino v zatišju kostanjeviškega gradu, kjer se je mednarodna družina umetnikov lotila dela na drugem simpoziju. Smajić pa mi je med kosilom dejal:

»Ne bo me dež! Pod pristreškom si bom uredil delavnico in delal tudi med nalivi!«

TONE GOSNIK

Do knjige po prostem pristopu

V počastitev dneva borca je bila v Novem mestu odprta Ljudska knjižnica. Poslovala bo po modernem načinu prostega pristopa in bo odprta ob ponedeljkih, torčkah, središč, četrtkih in petkih od 11. do 12. ter od 18. do 20. ure. S tem je ljubitelju knjige spet dana možnost, da pride na hiter način do zaželenega čtiva.

Obnovljena knjižnica je našla mesto v stari pošti, prostore pa je pomagal urediti in jih opremiti ObLO v Novem mestu, ki je v ta namen dodal poldrug milijon dinarjev, milijon dinarjev pa je za nabavo novih knjig prispeval sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti LRS. Hkrati je knjižnici omogočeno, da v najkrajšem času doseže tisto stopnjo, ki jo je imela pred vojno, ko je bila med največjimi ljudskimi knjižnicami v Sloveniji.

Spričo zakona o reorganizaciji knjižnic je prišla Ljudska knjižnica pod upravo Studijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu. Upamo, da ji v novem okolju ne bo pretesno, da bo poslovala po napovedanem redu in tako vsestransko zadovoljila bralca, ki si bo knjige s polico sam izbral. Ze to, da jo bo še naprej vodil požrtvovalni Franc Vovk, je zelo dobro zagotovilo, da želje ne bodo neizpolnjene. Pričaku-jemo tudi, da bo Ljudska

knjižnica čez tri leta, ko bo proslavljala njeno stotnico, pod vodstvom tega požrtvovalnega knjižničarja že našla mesto, ki ji v sodobnem kulturnem življenju nedvomno pripada.

Omenili bi še, da zaradi izredno majhnega števila ljudi, uradne otvoritve sploh ni bilo. Predstvom smo pogrešali predstavnika ObLO, da bi pojasnil, če bo Ljudska knjižnica dobila obljubljeno pomoč, in pa seveda bralce, ki jih ima knjižnica veliko, jih pa na to pomembno odprtje ni bilo.

KNJIŽNE NOVOSTI

Pred kratkim je Cankarjeva založba v Ljubljani izdala roman prijubljenega francoskega pripovednika Guya de Maupassanta »Močna kakor smrt«. Kakor je napisano na ovitku knjige, je delo »visoka pesem o ljubezni, ki je močnejša od smrti«, v pariškem okolju, kjer se zgodba dogaja.

Prešernova družba pa je v zbirki Ljudska knjiga izdala roman indijskega pisca Kamala Markandaya Nektar v situ. Ze samo orientalsko vzdušje, ki od strani do strani polnilo knjigo, je tako zanimivo popisano, da knjige ne moreš odložiti.

Aplavz za umetnike in novomeško občinstvo

Bolj poredkoma imamo Novomeščani možnost videti kvalitetno prireditev na domačem odru, vendar vsake toliko časa le pride kaj. Tako so na povabilo občinskega odbora ZB Novo mesto pred kratkim gostovali na Dolenjskem nekateri odlični pevci ljubljanske Opere in umetniki instrumentalne glasbe. Prireditev je bila v Domu JLA v Novem mestu in je bila posvečena dnevu borca.

Ob vsem tem gre predvsem za ugotovitev, da so Novomeščani le napolnili dvorano, česar zlasti ob nekaj predhodnih prireditvah ne bi mogli trditi. Ali je bila dvorana zasedena zato, ker je bila prireditev brezplačna, ali je ljudi zvalila želja, da bi doma poslušali ljubljanske soliste, to zdalej ni tako važno. Razveseljivo pa je ljub temu dejstvu, da so pokazali zanimanje tudi za prireditev, ki niso uglasene v jazzovskem

ritmu. Zato je veljal del aplavza, ki so ga ta večer poželi pevci Vilma Bukovčeva, Ladko Korošec, Miro Brajnik in violinist Rok Klopčič tudi novomeškemu občinstvu.

Navdušen sprejem Tržačanov

V Novem mestu smo skoraj z zavidevanjem govorili o gostovanju Slovenskega gledališča iz Trsta, ki se je začelo v torek zvečer v Crnomlju. Vse je namreč kazalo, da po odpovedani predstavi na Otočcu (voda je zalila travnik pred hotelom!) tudi na Grmu ne bo igre. Pa se je dež vendarle unesel in v četrtek zvečer smo se srečali z dragimi gosti v nabitom polnem dvorišču grmske kmetijske šole.

V Crnomlju je pozdravilo umetnike iz Trsta nad 2500 ljudi! Take množice na kulturni prireditvi v Beli krajini že dolgo nismo videli. Ljudje so pozdravljali igro in goste še in še; posebno toplih pozdravov je bil doležen viniški rojak Stane Starčičnič, kateremu so po predstavi podarili košarico domačih pisanic in izvirno belokranjsko narodno nošo. Vemo za primere, da so ljudje pustili v okoliških vaseh

doma samo po enega človeka, da je pazil na hišo, vse drugo pa je šlo s kolemi, vozovi ali peš na predstavo v Crnomelj! Mar ni to spet živ dokaz naše žeje po kulturnih dobrinah, po umetniških stvaritvah?

Tako kot v Crnomlju so Tržačani zaigrali iz duše in srca tudi v Novem mestu. Živeli so na odru pristno, polnokrvno življenje in nam dali Hamleta, Shakespearovo »zrelo življenje« tako verno in močno, da so nas prevzele! Poklicni kritiki so povedali o umetnikih iz Trsta že prenekaterikrat svoje tehtne besede; ugled in ime, ki spremljata delo naših tržaških bratov, govorita sama dovolj. Naj tu zapišemo zato predvsem to, kar smo občutili:

Bili smo priče velike igre, mojstrskega nastopa in doživetega podajanja enega najbolj znanih del starega angleškega »čarodeja odrskih desk«. Vzljubili smo Hamleta in

njegove kreatorje, občudovali smo prelepo igro danskega kraljeviča in Ofelije, do kraja izpljleno vlogo kralja in kraljice pa vseh drugih, ki so nam pričarali na Grmu duh velikega teatra!

Za ta plemenita doživetja in globoka čustva smo dragim gostom iz Slovenskega gledališča iz srca hvaležni! To jim je po predstavi povedal v imenu nas vseh tudi tovariš Bogo Komelj, šopki rož in navdušeni aplavzi več kot 1500 ljudi iz Novega mesta in okolice pa jim kličejo še zdaj:

Se pridite, dragi umetniki, vedno vas bomo veselili in vedno vam bomo hvaležni za umetnost, v kateri ste nam dali sami sebi!

Alkohol je smrtni sovražnik reda in varnosti na cestah!

NAPAD NA HRAST PRI SUHORJU

Bilo je 23. julija 1942. Borci prve čete II. bataljona Belokranjskega odreda smo bili na odhodu v partizanskem taboru na Kleču. Komandir čete je bil Slavko Grabec, jaz sem bil njegov namestnik.

Komandir Slavko je dejal: »Vojni, dobil sem povelje, da zbereš nekaj prostovoljcev za napad na neko sovražno postojanko v Beli krajini.«

»Prav, Slavko,« sem dejal. »Do zdaj si ti belček preganjal, zdaj bom jaz pa črna črna.«

»Stopli sem pred borbo in jim razložil:«

»Tovariši, potrebujem nekaj prostovoljcev za napad na neko belokranjsko postojanko. Prostovoljci naj izstopijo!«

Prvi se je iz vrste pognal mitraljezec Rafo, za njim pa še dvajset borcev. Kolona je bila kmalu pripravljena za odhod. Na čelu je bil Rafo s ednim mitraljezom, ki ga je sam izgrgal fašistom v Rožnem dolu in to pri belem dnevu. Tistikrat ga je poljubil in rekel: »Spet imamo psicka, ki bo lajal na fašiste!«

leži strani gorjanske ceste od cerkve do Svetice. Napadaj italijanski bunker, ki stoji na levi strani ceste pri Čulakovem skednju. Še preden se napad prične, prepreči vse prehode iz Hrasta in v Hrast, da nas kdo ne izda.«

Ko smo bili na položaju, me je poiskal kurir in mi izročil listek. Komandant Džems je sporočil: »Komandirju čete Joviču na položaju! Napad ob 8. uri. Znak napada je rdeča raketa. Umika ni. Hrast ali mi!« Ko sem povelje prebral tovaršem, se je zasiljal en sam glas: »Tako jela!«

»Obrložil sem načrt za napad in izdal povelje, in že smo se ustavili okrog 50 metrov od prvih hiš na Hrastu. Na drugi strani vasi, nekje pri Brunskoletu, je bilo slišati prve strele.

Nič več nismo čakali na izstreke rdeče rakete. V

ker!« — nato pa: »Juris! Z bombami in puškami v rokah so borci stekli proti bunkerju. Odprli smo ga, pa je bil prazen; Italijani so ga zapustili že po prvih strelah.

Tovariši Saje je odprl Čulakov skedenj. V njem so bili trije Italijani, mitraljezec in njegova pomočnika. Dvignili so roke. Borcem so obrzali žareli od veselja. Dobili so drugi mitraljez in še toliko municije! Italijanskega mitraljeza sem potropljal po ramah, češ: »Buono, Buono! Vieni qua!« Iz srca rad bi tem povedal, da ni samo željni njihove krvi, da samo branimo domovino. Toda nisem znal niti besede več italijanski. Caruga-Malešič je ujetnike odpeljal v štab, mi pa smo nadaljevali napad na štab postojanke, ki je bil v vili Težak.

Napadali smo skupaj s Fičitovo četo. Fašisti so

ho, v nogo in puško. Kroge so se razpočile in imel sem občutek, kot bi bil posut z žarečim peskom. Kri me je obilila, moči so mi pojemale in zgrudil sem se. Ciril, ki je dobil strel v trebuh, se je umaknil in obvestil tovarše, da sem najbrž mrtev. Toda zbral sem moči in se priključil do bližnjega svinjaka. Skozi odprtino nad koritom sem se priplazil v svinjak, pa sem imel smolo. Vrata so bila zaprta. Vrniti se nisem smel, ker bi me prešetal sovražnikov svinec. Z zdravno udarjal pa sem toliko časa udarjal po vratih, da so se navsezadnje le odprla. Komikal sem Rafota in mu rekel, naj strelja v bunker, medtem pa se bom jaz povlekel iz svinjaka.

Potem so me odpeljali, tovarši pa so nadaljevali pri Selih, sem srečal Mitro Miliča, operativnega oficirja Belokranjskega odreda. Ko sem mu povedal o napadu na Hrast, je zaškrtal z zobmi: »Kaj, napad brez mene!?« Jezno je odšel proti Hrastu. »Juris na bunker!« je zavpil, ko je prišel do tovaršev. Borci so se v skoku pognali proti sovražniku, in že sta dva tovarša obležala težko ranjena. Milič je v hipu odšel neznano kam. Slišal smo, da je odšel med četnike.

Ilija je napadal od hiše do hiše in iskal skrite Italijane. Z borci je prišel pred hišo Milka Badovinca. Ilija je gospodarja vprašal, ali se v njegovi hiši ne skriva kak fašist. Mož, ki je stal pred vrjem, je zatrljeval, da pri njem ni Italijanov. Tisti hip je italijanski oficir ustrelil iz njegove hiše in ga zadal. Backo inno se je smrtno ranjen zgrudil pred vrati, borci pa so stekli v sobo. Pobesneli italijanski oficir je klezel pod posteljo in neprenehoma streljal. Zadel je enega borca. Tedaj je Ilija skočil za fašistom in za zgrabil za vrat.

Naslednji dan je prišla iz Metlike kolona fašistov. Požgali so vas, da je v kratkem času postala ena sama razvalina. Fašisti so požgali hleve z živino vred.

Minilo je že dvajset let, odkar so otroci in starčki iz te vasi ostali brez streh in domov.

Jože Skof — po pripovedovanju Ivana Ivca — Jovota Joviča.

»Lepo je, kadar se srečajo stari partizani...«

Tako je pred desetimi leti ali nanok 13. septembra 1952 zapisala Ljudska pravica. Podobno, so o velikem shodu slovenskih partizanov, borcev in aktivistov, o zborovanju četnice vsega slovenskega prebivalstva v Dolenskih Toplicah 13. in 14. septembra 1952 zapisali vsi slovenski in jugoslovanski časniki.

Tovariši Tito, ki je tedaj burno pozdravljen stopil na tribuno, je govoril: »Te dneve praznujemo, da se jih tako združeni spominjamo zato, da ne bi današnji in bodoči rodovi nikoli pozabili, koliko nadčloveških naporov nas je stalo to, kar imamo danes.«

Nihče ni mogel popisati vzdušja, kakršno je potem zavladalo med preživlimi tomljenci, šercerjevci, cankarjevci in gubčevci, množica je bila prizršiče enega samega prijateljstva. Ko so se bivši borci razšli, so se z željo, da bi se čez deset let (to je letos) spet sestali in obudili spomine na slavne dni iz slovenske preteklosti.

Ko se spominjamo ustanovitve prvih slovenskih partizanskih brigad pred 20 leti, se hkrati spominjamo vseh borcev, ki so padli za svobodo. Preživelim borcem Serčerjeve, Gubčeve, Cankarjeve in Tomšičeve brigade pa ob jubileju prisrčno čestitam.

Komandir Slavko me je pozval, naj se javim s tovarši v štab odreda na Selih pri Jugorju. Poslovili smo se od ostalih tovaršev in se v gozmem redu spustili v dolino. Prišli smo na Sela, kjer je bil štab za napad na postojanko.

V Klemenčičevi hiši sem zagledal Urbana Dermastio, Jožeta Borštnarja in komandanta I. bataljona Džemsa. Tovariši Borštnarju sem raportiral, da imam 20 borcev za napad. »Dobro, Jovič,« je dejal tovariš Borštnar, »tu imaš še nekaj borcev, ti pa si komandir čete. Tu imaš vodica,« pokazal je na Sušanovega Marka — »ki te bo vodil v Drage. Tam boš cobil še eno četo gorjanskega bataljona. Komandir te čete je Fiči (Maks Vale), komisar pa Tine Zeleznikar (Suštaršič). Napadli boste Hrast.« Povelje se je nadaljevalo: »Ti prevzameš napad na

trenutku smo izstrelili vsak po en naboj v skedenj Janka Predoviča. Poslopje je stalo tik nad bunkerjem. Vendar odgovora ni bilo. V skoku sem se pognal na konec vasi in opazoval. Nič nisem slišal in nikogar nisem videl. Ukazal sem: »Ogenj v bunker!« Toča krogel se je vsula na bunker, toda iz njega še vedno ni bilo odgovora. Spet sem ukazal: »Levo krilo, obkoli bun-

besno streljali iz bunkerja. Ko je mitraljezec Rafo ugotovil, kje je bunker ranljiv, sem komandirjem ostalih čet — Fičitu, Tinetu, Cirilu in Ilji — razložil svoj načrt, kako bi uničili sovražnikovo utrdbo. Medtem ko so naši mitraljezci bruhali ogenj v skedenj, smo se v skokih pognali proti bunkerju. Prvi je bil Ilija, drugi jaz, tretji Ciril. Nenadoma sem bil zadet pod pazdu-

JACK LONDON:

KRISTOF DIMAČEV PRIREDIL: Stanko Simenc RIŠE: Janez Gruden

29. Njuno prenočišče je bilo borno. Nečaka sta pobrala skoro vse. Večerjo sta si skuhala v dveh že napol razhitih piskrih. Rzepela sta oguljeno ponjavo in se zavila v odejo. Ko je stric zaspal, je šel kriš k iskanecem zlata, ki so se znašli svoje stvari ali pa tesali in zbijali čolne.

30. »Srečno pot!« je po zajtrku rekel stricu. »Cemu bi se vračal, ko sem že tako daleč? Dobil sem delo.« je rekel in zamahnil z roko proti šotorom. »Vlekel bom 150 na mesec in hrano povrhu. Grem v Dawson, O'Hara in VAL« pa naj vrag vzame!« Stric je bil osupel. »No, ta je pa dobro!« je izjavil.

31. Neprenehno pihal močan jezerski veter. Videti je bilo, kako so se ki so jih zgradile nevesne roke. Deske v Dawson, O'Hara in VAL« pa naj vrag vzame!« Stric je bil osupel. »No, ta je pa dobro!« je izjavil.

32. Z velikim naporom so ga potiskali možje v gumijastih škornjih proti globlji vodi. Težko so veslali, a vendar so se polagoma oddaljevali od obrežja. Hoteli so dvigniti jadro. Sunek vetra pa jim ga je odnesel in pognal čoln k obrežju. Kriš se je nasmehnil in odšel. Tudi njega je čakala ta stvar.

KOMBİ BUS »TAM 2000«, 12 sedežev, eden najnovjših avtomobilov TAM

TOVARNA AVTOMOBILOV IN MOTORJEV - MARIBOR

Naši proizvodi:

KAMION »TAM 4500«, nosilnost 4,5 tone — PREKOPNO VOZILO »TAM 4500 DEK« — GASILSKO VOZILO »TAM 4500 DEK« v standardni izvedbi, nosilnosti 2 toni v specialnih izvedbah: kromiralna izvedba, za prevoz pošte — AVTOBUSI »A 3000« v turistični in študentski izvedbi, 32 sedežev — AVTOBUSI »A 3500« v turistični in študentski izvedbi, 37 sedežev — 4 in 6-cilindrski, zračno hlajeni Diesel motorji, deli za vozila »Pionir«, »TAM 4500« in »TAM 2000«.

Informacije: v TAM in njenih prodajalnih mestih: SARAJEVU, NOVEM SADU, ZAGREBU in MARIBORU.

AM 4500 K» in

KAMION »TAM

4500 DEK« v standardni

izvedbi, nosilnosti 2 toni v

specialnih izvedbah: kromiralna

izvedba, za prevoz pošte —

AVTOBUSI »A 3000« v turistični

in študentski izvedbi, 32 sedežev

— AVTOBUSI »A 3500« v turistični

in študentski izvedbi, 37 sedežev

— 4 in 6-cilindrski, zračno hlajeni

Diesel motorji, deli za vozila

»Pionir«, »TAM 4500« in »TAM

2000«.

Informacije: v TAM in njenih

prodajalnih mestih: SARAJEVU,

NOVEM SADU, ZAGREBU in

MARIBORU.

POSTAJA NA PTI V PEKEL

Spomin internancev, ki jih berem v zadnji številki Dolenjskega lista, so tudi mene spomnili izseljenstva. Takrat mi je bilo šele šest let, toda tudi šestletni otrok čuti in vidi, kaj se dogaja okrog njega, in marsikatero podrobno se mu stisnejo v spomin. Sicer so si zgodbe nas, ki smo v rani mladosti slišali več epitja vojakov kot ljubkajočih besed naših mater, precej podobne. V vsaki taki zgodbi se zrcali groza in obup, ki ga mi nismo neposredno čutili, brati pa smo ga v očeh naših staršev in se je kot nema bolečina prenašala na nas otroke.

Kdo se ne bi spomnil nautnih vojakov, ki so nam ukazali v pol ure oditi in vzeš s seboj samo nekaj perila, češ da se bomo v treh dneh vrnili! Vojaki, četudi se tako trdosrdni do ljudi, niso mogli prezereti jutranje zarje decembrskega dne, ki se je razlila po Triglavskem pogorju, se ustavila na Stolu in ozanila nov dan. Da, pravo gotovo so priznali, da je naša domovina lepa. Morda si je kdo mislil: hiša je dobra, pokrajina lepa, morda bom po nekaj dneh tu gospodar...

Dobro se spominjam, kako je moj oče prej tedno miren, razsoden človek, bil tisti dan zmeden. Spraševal se je, zakaj je on, ki je kot dolgoletni župan pomagal, kjer se je pomagati dalo, izseljen. O, oče, mar ne veš, koliko talcev si rešil iz Begunj, mar ne veš, koliko si jih rešil nemške ječe? To je vsa tojga krivdala! Napoti si bil nemškutarjem, zato moraš od doma, ki si ga sam sgradil, zato moraš zapustiti rodno grudo.

Z nekaj vašanji z družinami smo se znašli v Sentošah

obljano. Samo neopojeni ostali doma. Bil je ober 1941. Nekega jutra so pripeljali na pt in otrok. Sušljalo se je iz Drazoš. Nam strogo prepovedano da njimi. Če se je arle spogajlo, je vsak, pregreši, občutil pu-papito.

tem, zakaj? nem-ki je iz neštetihi open na svo strah, ni hotel priznati, da slovenski partizani hu-ki v eno izmed glan-krovi. Ni hotel pri-se boji tega od nek-nanega naroda. Zadal-ko po ničiči »banditsko« je, ki se je zbrala v go-veloote.

»Kajla' je odpovedala«

Štarsi so s strahom čakali, kaj nam prinese naslednji dan, mi pa smo vsi premrli spali, išoč pri njih toplote. Čez tri dni so nas segnali v vlak. Kam? Kdo je vedel, da se domo šele čez dobra tri leta vračali iz nemškega pekla.

IVANKA SPENDOV

'Kajla' je odpovedala

Tone Malerič iz Crnomlja je bil v zadregi kaj označiti kot najbolj živ spomin iz leta 1941. Po daljšem oklevanju pa se je le odločil.

Konec julija 1941 smo začeli pripravljati skupno akcijo semiške, vranoviške in črnolajške grupe, ki naj bi bila ognjeni krst pred odhodom teh skupin v partizane. Napasti smo nameravali vojaški vlak, ki je vozil vsako noč okoli ene ure iz Novega mesta proti Karlovcu. Šemška skupina naj bi iztrila vlak takoj po prihodu skozi semiške predor, mi, to je vranoviški in črnolajški, pa bi istočasno napadli taborišče šestnajstih italijanskih stražarjev pri vranoviškem mostu. V pripravah smo vse dobro premislili. Če Semičanci ne bi uspelo, bi iztrili vlak s posebno kafljo, ki jo je izdelal nek kovač. Če tudi to ne bi uspelo, bi med vožnjo vlaka čez most iz dveh strani napadli taborišče. Veliko so nam pomagali železničarji, ki so z nami tesno sodelovali. Naša oborožitev je bila kaj pičila: 3 puške, 1 pištola, 2 bombi in nekaj bajonetov. Bilo nas je 10.

Naša javka je bila pri Vojni vasi v gozdu. Zbrali smo se in odšli proti vranoviškemu. Mesečine ni bilo. Tihotapili smo se po stezi, ki je bila takrat za nas še nova, pozneje pa smo jo še neštokrat prehodili. Vranoviški so nas čakali. Kratke bojne posvete: sedmorica napade tabor z desne strani, trije z leve.

— Je skafja pripravljena? — Tu je!

Prešli smo progo, žice so zabrnele...

— So slišali? smo se vpra-

ševali. Nato minute čakanja, ki so se vlekle kot ure. V daljavi je zaropotal vlak. Naše misli so se krčevito mudile pri Semičanih. Strmeli smo v noč in prisluškovali, če bo pri Semiču uspelo. Vlak je prihrumel iz predora, zavriskal v noč in odropotal proti postaji. Semičani niso usli...

— »Kajla!« je bila naša prva misel. Vedeli smo, da je zdaj vse odvisno od nas. Nerodno železno pripravo smo namestili na zunanji tir v ovinku pred mostom in spet čakali. Vlak je počasi bobnel proti nam. Se 200 metrov, se 150, se 100, se 50 in že je bil mimo. Skafja kot pošast, ki ji ne more nič škoditi. Ko je zabobnel na mostu smo napadli taborišče. Italijani so odgovorili s puškmitraljezom in puškami. Bili so pripravljani, ker so zaslišali brnenje žic, ko smo prešli progo. Hitro smo se umaknili in se vsi zbrali na dogovorjenem prostoru. Blestečega uspeha ni bilo, saj smo vedeli, da nas je še premalno.

Akcija je bila demonstrativna. Nabrali pa smo kopico izkušenj, ki so nam pozneje koristile. Vsa skupina, ki je sodelovala, pa je odšla nato na Miklerje in postala stalna vojaška enota.

ČRNI IN BELI DNEVI PARTIZANSKEGA STRAŽARJA

S stražarsko dolžnostjo sem se prvič srečal v pozni pomladi 1942. Bil sem na spisku partizanske vaske straže v domači vasi v Zalogu pri Skočjanu. To so bile patrolje dveh mož do polnoči in drugih dveh po polnoči.

Pravi stražar pa sem postal kaj hitro. Bilo je 9. januarja 1943. Slovenske brigade so bile v okolici Catežu pri Trebnjem. Bil sem v drugi četi tretjega bataljona Gubčeve brigade. Četo, v kateri sem bil, so poslali na Zaplaz, da bi ščitila glavino.

Ker sem prišel v partizane kasneje kot ostali, se nisem takoj strazaril, vendar sem se v prostem času z ostalimi novinci vadil tudi za stražarja. Končno so mi tega dne ločile stražarsko mesto blizu cerkve ob poti, ki je peljala s Cateža proti Zaplazi. Ko se je zvečerilo, sem dobil »lozinko«. Kako se ta uporabljala, smo se naučili pri vajah.

Ker je bilo dovoljeno, da se lahko na straži hodi sem in tja, nisem hotel ostati na mestu. S hojo sem se otepal dolgočasnja in mraza. Noč je bila tiha in jasna. Slišal sem samo škripanje snega pod svojimi škornji.

Ko sem ponovno prišel na vrsto, je bil že velik dan. V dopoldanskih urah je sijalo sonce. Stal sem ob cerkvenem voglu in gledal zasneženo pokrajino, ki se je razprostirala pod menoj kot velika bela dlan. Bleščalo se mi je. Gledal sem proti Catežu, v mislih pa sem bil doma, pri materi, prijateljih. Še bi razmišljal... Nenadoma me je zmotilo nekaj boh-nečega, nekje precej daleč pred menoj. Nisem mogel ugotoviti, od kod je prišlo, niti ne, kaj pomeni. Pa sem hitro zvedel. Tovariši so mi povedali, da je italijanska artilerija iz Trebnjeja in Velike Loke začela obstreljevati Catež. Sprva sem pomislil, da so me Italijani nemara videli skozi daljnogled, saj se mi je zdelo, da pade vsaka granata bliže meni. Imelo me je, da bi zbežal, pa nisem smel zapustiti stražarskega mesta. Umaknil sem se za cerkveni vogal, čeprav nisem bil prepričan, da je tam varjeje.

Po prvi stražarski službi sem bil več dni prost. Stražarji sem šele v drugem kraju. Ko smo se pomikali, sem strazaril ob kozolcih, hišah, cerkvah, drevesih, sredi gozdov... širok po Dolenjski, Notranjskem in na Hrvaškem. Na straži sem bil tudi potem, ko sem postal stražarska dolžnost spomladi 1945 v Gornjem Mrševem. Takrat sem bil komisar čete v drugem bataljonu XII. brigade. V četi je bilo malo borcev, zato sva strazarila tudi midva s komandirjem.

Jože Lužar.

Potem jih je našel kapo. Bili so na pol mrtvi od vsga hudega in napol blazi od strahu.

Kapo ne more drugače, peljati jih mora k Oberscharführeru Mussfeldu. Do kosti shujšana tridesetletna žena zbere svoje poslednje moči. S povzdignjenimi rokami kleči pred esesovcem in objema njegove svetle škornje ter prosi milosti, ne zase, za svoja otroka. In Oberscharführer ima usmiljenje — s samim seboj! Ker mu zaveda gre vendarle od srca, dovoli — izjemoma — da ženo in otroka ustrelj drug esesovec...

Po nekaj dneh miru in tišine vlada v krematorijih spet običajni promet. Veliki ventilatorji brne in dimniki bruhajo ogenj.

Najavljen je prihod geta iz Theresienstadta...

Za časa Čehoslovaške republike so bile v Theresienstadtu same hiše — kasarne. Nemci so to spremenili. Civilno prebivalstvo so preselili in v mestu uredili vzorec geto. Hiše so napolnili z Judi iz Čehoslovaške, Avstrije, Nemčije in Holandske. Okrog 70.000 ljudi je živelo tam v še dokaj znosnih razmerah. Opravljati so smeli svoj poklic, prejemali so pošto in pošiljke Rdečega križa. Odpolanci Rdečega križa iz nevrtralnih dežel so obiskali Theresienstadta in ugotovili, da je usoda prebivalcev še kar znosna.

Z ureditvijo vzornega geta so Nemci dosegli svoj namen: poročila nevrtralnih opazovalcev so ožigalala vse objave o grozotah, ki naj bi jih Nemci počeli v koncentracijskih taboriščih, o množičnih moritvah in grozotnem ravnanju z žrtvami, kot zlobna natečevanja.

Na večer pred poginom se tretji rajh ne briga več za mnenje svetovne javnosti, temveč docela odloži krinko svetohlinstva in človečanstva. Za uničenje geta iz Theresienstadta je vse pripravljeno.

Začne se »pozivom o vpklicu.« S takimi »vpoklicni mi pozivi« so preselili v Auschwitz nad 18.000 Judov iz geta Theresienstadta; na judovski rampi so jih od teh poslali devet desetih — v plinske celice.

Tretjega novembra 1944 v zgodnjih jutranjih urah pride v mojo sobo esesovec in mi sporoči, da je Heinrich Himmler, SS Reichsführer, z odlokom, ki stopi takoj v veljavo, strogo prepovedal vsako usmrtno ljudi v taboriščih KZ. Vesti nikakor ne zaupam. Preveč varajočih spletk (teh ljudi sem že spoznal. Zato esesovcu odkrito povem, da ne verjamem. Toda vedno znova mi zatrjuje, da je vest resnična.

Ze v dopoldanskih urah se lahko prepričam, da je vest vendarle resnična. Na tiru med krematorijem I in II je ostalo pet vagonov s petsto oslabelemi in bolnimi ujetniki. Priča sem, kako se esesovci pogajajo z vodjo transporta. Rezultat teh pogajanj je, da teh pet vagonov ne odpeljejo skozi vrata smrti, temveč jih odrinejo v stran, izkrajajo vse potnike in jih namestijo v lazaretnih barakah taborišča F.

Odkar sem v krematoriju, je to prvi primer, da je v koncentracijsko taborišče Auschwitz — Birkenau prispel transport, pa da niso večine ljudi pomorili že prvo uro po prihodu.

Uro nato prispe vlak s 500 Judi iz Slovaške. V transportu so starci, mladina, otroci, ženske in možje. Vseh petsto postroje na dvorišču. Tokrat sem prepričan, da se bo ponovil stari, že tako vpehani postopek. Toda ne! Vsa dolga vrsta odhaja na desno. Vsakdo vleče s seboj kovačke, matere potiskajo pred seboj otroške vozičke, krepki moški podpirajo starce in bolne.

Je torej vendarle res? Se vedno mi manjka pogum, da bi res veroval...

Pri tem pa vsakdo ve, da se bliža vojna svojemu koncu in z njim tudi obračun z morilci.

Iz tega sledi nujna posledica: očitvidci, priče strašnega pokolja, morajo pravčasno izginiti. Ure »Posebne komande« so žele. Da bi se prepričal o tem, pošlčem esesovskega radiotelegrafista. Nedavno sem mu rešil življenje, ko je smrtno nevarno obohel. Hvalečen mi je. Na srečo ga najdem samega. Na moje vprašanje mi obotavlja odgovor: »Posebna komanda« odide v nekaj dneh v podzemeljsko oboroževalno podjetje nekje v bližini Breslave. Niti besedice mu ne verjamem. Natanko vem, da mi je s svojim odgovorom hotel prizanašati.

Oh dveh popoldne. Oh oknu stojim in zrem v snežne oblake. Nenadoma presunljivo povelje: »Vsi na dvorišče!«

Dvakrat dnevno, zjutraj in zvečer, čujemo to povelje, ki poziva k apelu. Ob tej uri pa more pomeniti le pogubo.

»Nastopiti, vsi nastopiti!« zveni spet, tokrat ostreje, nestrpeje.

Težki koraki zabobne po hodniku. Esesovec odpre vrata in zahtuje: »Nastopiti!«

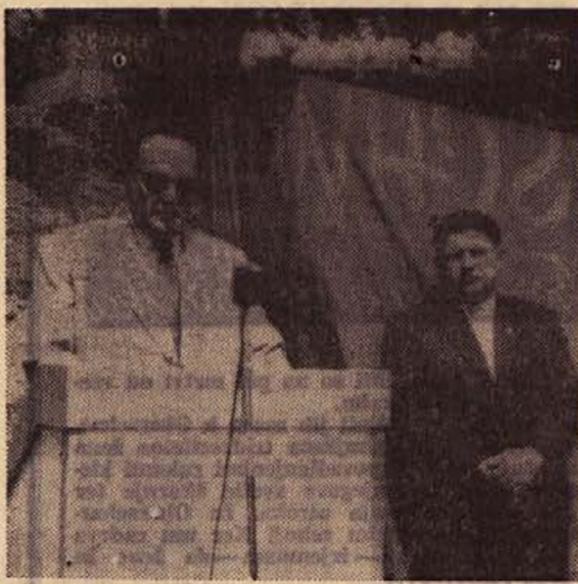
Sledimo mu na dvorišče. Tu že stoji naših tovarših. Priključimo se jim. Levo in desno esesovske straže. Čevlji njihovih avtomatskih pištol so uperjene v nas. Čakajo, da se zvrstimo. Ozrem se okrog sebe. Tam — mali smrekov gaj, kjer sem tolikokrat iskal miru in uteha. — Gosto belo ogrinjalo ga pokriva zdaj.

Mir vlada, strahoten mir.

Čez nekaj minut povelje: »Na levo kreni, marš!« Zganemo se, ob straneh močno oborožene straže. Korakamo iz krematorijskega dvorišča. Ne usmerijo nas proti taborišču, temveč proti krematoriju III, ki leži nasproti.

Naša zadnja pot...

S strojnici, pripravljenimi na strel, so esesovske straže obstopile poslopje. Vsa vrata so zaprta, okna na debelelo zamrzene. Nobenega izhoda ni več za nas.

Narodni heroj Jože Borštnar govori pred odkritjem spomenika, na njegovi desni stoji predsednik ObLO Videm-Krško, tovariš Karel Nunčič

BRESTANICA: spomin in opomin

Na veličastnem slavlju v Brestanici se je preteklo nedeljo zbralo blizu 10 tisoč ljudi — »Spomenik naj bo spomin na nasilje, ki smo ga premagali, in hkrati opomin da velikih žrtev ne smemo pozabiti!« je poudaril narodni heroj Jože Borštnar ob odkritju

Obsežen prostor pred spomenikom je bil v praznično okrašen Brestanici v nedeljo malo pred pričetkom slovesnosti dobesedno natrpan s prebivalci, ki so prihiteli iz vsega izseljenskega pasu. Med gosti smo videli narodnega heroja Jožeta Borštnarja in Milana Bevca, ki sta prišla kot predstavnika Glavnega odbora Zveze združenj borcev Slovenije, predstavnika okrajnega političnega in upravnega vodstva ter mnoge predstavnike družbenega in javnega življenja iz komun izseljenskega pasu. Slovesnosti se je udeležil tudi prof. inž. Boris Kobe, duševni vodja projektiranja veličastnega spomenika, ki je bil odkrit. V slavnostnem programu so sodelovale godbe na pihala, pevski zbori in recitatorji.

Slavnost je s kratkim pozdravnim nagovorom otvoril predsednik ObLO Videm-Krško tov. Karel Nunčič. Poudaril je, da so med zidovi

brestaniškega gradu že leta 1941 prvi interniranci, konfiriranci in izseljenci spoznali, da so na milost in nemilost prepuščeni nacističnim zločinom. Nato se je pomudil ob razvoju upora in revolucije, ki je vivala novih moči tudi internirancem in priganecem po taboriških Nemčije, ter se zahvalil vsem, ki so kakorkoli prispevali za postavitev spomenika in uređitev Brestanice. Vsem občanom je čestital k občinskemu prazniku, ki ga bo videmsko-krška komuna odsej praznovala na dan borca. Tov. Nunčič je nato zaprosil Jožeta Borštnarja naj spregovori množici in odkrije spomenik.

FASIZEM JE ODVRGEL KRINKO

Narodni heroj Jože Borštnar je pozdravljen z burnim ploskanjem množice v svojem govoru doživetje in na kratko orisal zgodovinsko ozadje brestaniškega taborišča, povezal to s pričetkom upora in revolucije ter se pomudil tudi ob mednarodni politični situaciji in ob nalogah, ki so pred nami danes. — Prav je, da ste postavili ta spomenik, — je dejal tov. Borštnar, — saj ste v njem povezali spomine na boj s spomini na tiste množične dogodke v vašem kraju, ki so tisočem tu in po vsej domovini odprli oči, da so spoznali, kaj pomeni za nas, v zgodovini že večkrat tako ali drugače izrečeno naročilo: »Napravite mi deželo nemškovo, da so spoznali, v čem je vsebina nemške pravice. — Tu na tem gradu je začel nemški osvajavec urediti del svojih načrtov, ki jih je imel z nami in našo deželo. Naš narod je pred tem že dolgo svarila Komunistična partija, toda mnogi tem svarilom niso verjeli. Dogodki na brestaniškem gradu so postali živ dokaz, ki je žrtvam in pričam s prepričljivo govornico potrjeval napovedi in svarila Partije in OF, napovedi, da nimamo od okupatorja pričakovati ničesar dobrega.

RESIL NAS JE LAHKO SAMO BOJ

Kljub veliki nesreči in težavam, ki so nas takrat prizadele, najboljši sinovi našega ljudstva iz vrst delavcev, kmetov in inteligence niso obupali. Z neomajno vero v bodočnost in vedro odločnostjo so se sklenili boriti proti tistim, ki so našemu ljudstvu namenili uničenje in smrt. Spoznali so, kaj je fašizem in doumeli, da nas lahko reši samo boj. Hvaležni moramo biti vsem, ki so čeprav samo kot pasivne žrtve pripomogli drugim, da so to doumeli. Zlasti moramo biti hvaležni vsem tistim, ki so že takrat zavestno izpovedovali svojo pripravljenost za boj in svojo vero v zmago pravice. Odgovorni smo, da spomin na to ne bo obledel, da bo mlajši rod doumel veliko vsebino našega boja in da bo znal prenašati naprej težko in krvavo preizkušnjo, ki smo jo predrago plačali, da bi bila zaman.

VELIKA VREDNOST HUMANIH DRUŽBENIH ODNOSOV

Vse preradi pozabljamo na velike žrtve, ki smo jih pripevali, saj štejemo med one, ki so doprinesli največ za napredek človeštva. Ko ocenjujemo življenje v svetu z ekonomskimi merili, ne smemo pozabljati, da gradimo mi socializem z ljudmi in za ljudi. To je treba poudariti zlasti vsem onim, ki doma ne prenesajo ostre besede, v tujini pa so pripravljeni potrpeti in celo hvaliti tamkajšnje priganjaške metode. Našo družbo oplajajo novi odnosi, polni humane ustvarjalnosti, ki so bili že v revoluciji temelj, na katerega smo gradili. Čeprav bi imeli mnogo več kot imamo, bi bila naša stvarnost brez teh

odnosov mračna in pusta. To moramo toliko bolj ceniti zdaj, ko je svet poln črnih napovedi. Velike tehnične pridobitve ne morejo služiti zgolj uničevanju. Da tehnična oprema ni odločujoča, smo živ dokaz prav mi, ki smo se goloroki lotili zavoj

POROČEVALEC KOMUNE VIDEM-KRŠKO

javca in zmagali. V svetu sta še vedno dve vojski, vendar nista blokovski. Ena je za napredek, druga pa ga želi zadržati. Nam se ni težko opredeliti. Vedno smo živeli od svojega dela, celo druge smo bogatili z njim, zato je naša bodočnost v napredu in razvoju. Zaviravce pa bo prav gotovo, tako kot v naši revoluciji, zmel tok zgodovine in nezadržnega razvoja.

NAPREJ, ZA VEČJO PROIZVODNJO!

Tov. Borštnar se je ob koncu pomudil še pri ukrepih, za odpravo slabosti, ki so se pojavljale, in za utrditev našega gospodarstva. Poudaril je, da smo težav vajeni, saj že od nekdaj naletavamo nanje. Iz vseh govorov in napolit našega vodstva lahko povzamemo nekaj osnovnih nalog: dvigati moramo proizvodnjo in kvaliteto, hkrati pa poglobljati družbene odnose in demokracijo. Samo na ta način bomo spodrezali korenine birokracije in nezdravim pojavom. Prešli smo v obdobje, ki zahteva od nas vseh kvalitete našega dela, prav zato pa so nekatere stvari v našem življenju in proizvodnji morale zaostri. Naloge niso majhne, toda še zdaleč jih ne moremo primerjati s težavami, ki smo jih prebrodili doslej.

»Pokaži kaj znaša« na Loki

Zadnjega junija so učenci in dijak v Loki pripravili uspešno prireditev pod naslovom »Pokaži kaj znaša«. Tekmovali so v znanju domače

počitka, nato pa je bila predstava za vse ostale.

Bo Tržišče dobilo kulturni dom?

1. julija so se zbrali člani gradbenega odbora za postavitev kulturnega doma v Tržišču. Ob tej priložnosti so sprejeli načrt, ki predvideva v kulturnem domu tudi stanovanja za učitelje. Pri gradnji prepotrebne kulturnega doma bodo pomagali ljudje s prostovoljnim delom, zato jih že zdaj vabimo k sodelovanju.

DOLENJSKI LIST v vsako hišo Bele krajine, Spod. Posavja in Dolenjske!

SEVNIŠKI VESTNIK

zgodovine, program pa so dopolnile recitacije partizanskih pesmi in popevke. 1. julija pa je v Loki gostovala instrumentalna skupina z dramatskim odsekom in humoristom iz Celja, ki je dala dve predstavi. Najprej so brezplačno nastopili v domu

Nov obrat družbene prehrane

Belokranjsko gradbeno podjetje Črnomelj je došlo nov obrat družbene prehrane. Sodobni in okus-

no opremljeni prostori so res mikavni v vsakem pogledu. Ko so urejali novi obrat so prijeli za kramp

in lopato prav vsi, z direktorjem na čelu in več kot mesec dni nesebično delali pozno v mrak kot ena sama družina. Da, celo več: za gradnjo so uporabili tak gradbeni material, ki bi ga na drugih gradbiščih zavrgli. Koščke opeke in klesanih kamnov, odrezke desk in tramov, vse to so mojstrsko in z okusom vgradili v prostore svoje-

V ČRNOMLJU 1500 GLEDAVCEV

Predstave, kot je bila Shakespearova tragedija »Hamlet« v izvedbi Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta, v Črnomlju še nismo videli. Okrog 1500 gledavcev iz raznih krajev Bele krajine, se je zbralo na tej prireditvi. S ponosom smo gledali belokranjskega rojaka in umetnika Staneta Starešiniča, ki je igral vlogo Hamleta. Večer umetniške besede nas je, prav na predvečer praznovanja dneva borca, še bolj zblížal z rojaki iz Trsta.

Vaščani iz Preloke so svojemu sovaščanu Stanetu Starešiniču izrekli priznanje za njegov umetniški uspeh in se mu zahvalili za obisk. »Da smo Belokranjci dosegli drugo mesto na prvenstvu folklornih skupin v Celju, je samo tvoja zasluga, tov. Starešinič,« so mu rekli sovaščani.

Za tako dragocen obisk se je v imenu Belokranjcev slovenskim umetnikom iz Trsta zahvalil še tov. Vitkovič, dekleta pa so jim

izročila šopke. Tržaškimi umetnikom, posebno pa še našemu rojaku tov. Starešiniču, še enkrat hvala za obisk in nepozabno umetniško doživetje.

Jože Skof

Zamočvirjena Račica

Blizu Račice pri Loki je na dveh mestih nastalo močvirje, v njem pa so se zaredile žabe in mrčes. Tako je kraj neprestano v nevarnosti, da se v njem razpase kaka naležljiva bolezen. Če bi napravili primeren odtok, bi se močvirje kmalu izsušilo. Bilo bi v korist kraja in zdravja.

S. Sk.

ENAKA PRASIČKA Z VELIKO RAZLIKO V TEŽI

Anton Blatnik iz Zafare je kupil prašička iz istega gnezda kot Janez Potočar iz Cviblja. Oba prašička sta bila v pitanju enak čas, ob nabavi sta bila enako težka, ob koncu pitanja pa je Blatnikov prašič tehtal okoli 200 kg, Potočarjev pa le 70 kg.

Jože Skof

NOVICE ČRNOMLJSKE KOMUNE

ga obrata družbene prehrane. V njem se lahko hkrati hrani 80 ljudi. Vendar novi prostor ni samo obrat družbene prehrane, postal je tudi drugi dom vsega kolektiva. V njem se že poraja klubsko življenje: po napornem delu v njem sede in počivajo, bero časnike, igrajo šah, poslušajo radio in se pomenujejo. Nič več ne bomo poslušali na zborih volivcev in sestankih tarnanja o obratu družbene prehrane, tarnanja, ki se je v Črnomlju ponavljalo že vrsto let.

M-ic

SMETIŠČE OB POKOPALIŠČU?

Sentrupertski mesarji odlagajo odpadke tik pokopališkega židu, opozorila organov krajevnega samouprave pa so doslej pri njih naletavala na gluha ušesa. Smrad razpadajočih odpadkov se širi po pokopališču in je tako neznošen, da prežene mnoge sorodnike ali znance, ki prihajajo na grobove počastiti spomin na umrle. Vprašujemo se, kakšen vtis o Sentrupertskih dobe tujci, poudariti velja pa tudi to: človek je že od nekdaj spoštoval prostore, kjer je pokopal umrle, odkod torej mesarjem tolika in brezvestna trma? Mar res ne moremo najti v Sentrupertu prostora, ki bi bil za odlaganje smeti in odpadkov primernejši?

Gradi se priključek na Biču

Ze nekaj let teče mimo krajev okrog Vel. Gabra avtocesta, vendar je do danes skoraj nismo mogli uporabljati, ker ni priključkov. Priključek bi moral biti v Biču, ker je najbližji šele v Radohovi vasi, ta pa podaljšuje vožnjo za 4 km.

Socialistična zveza in krajevni odbor sta večkrat razpravljala o tem, da je treba

čel delati. Najprej se je povezal z ObLO, ki je obljubil vso možno pomoč in dotacijo iz cestnega sklada. Nato je ObLO poslal ekipo, da je na podlagi stare poti trasirala novo cesto, in odboru preskrbel buldozer. Pozimi so ljudje že vozili kamenje za tlak. Zaradi neugodnega vremena so bila dela odložena do pomladi. V tem času pa je odbor, ki ga uspešno vodi Anton Sever iz Pristavice, prosil tudi za dotacijo iz gozdnega sklada.

Letos je cesto Bič-Stranje čez Vel. Gaber prevzel ObLO, ker je ta cesta občinskega pomena. Važno pa jo je zgraditi tudi zategadelj, ker se bo, kakor vse kaže, v Vel. Gabru le ustanovila gospodarska enota KZ v Trebnjem.

Pred dnevi so začeli delati s polno paro. Navoženega je že veliko kamenja in tudi že tlakujejo. Nekaj časa so pomagali tudi mladinci, ki so bili tedaj na vajah predvojašiške vzgoje, zdaj pa je potrebno, da prispevajo svoj delež še ostali občani, tako da se bo cesta kar najhitreje zgradila. ObLO naj pomaga odboru, da bo uredil vprašanje sredstev.

Novi priključek bo precejš-

TREBANJSKE NOVICE

popraviti pot iz Vel. Gabra do Biča in tako omogočiti povezavo z avtomobilsko cesto ki je od tam oddaljena le 1,5 km. Da pa bi imela dostop na avtomobilsko cesto vsa Temeniška dolina, bi morali popraviti tudi pot iz Vel. Gabra v Stranje.

Lansko jesen so se res začele priprave za izvedbo teh del. Ljudje so obljubili izdatno pomoč s prostovoljnimi delom in prevozi. Iz članov SZDL in krajevnega odbora sestavljeni odbor je kmalu za-

»Če se lahko ljudje ohladijo v vodi, se lahko naša Liska tudi!« je dejala Požgajeva mama iz Adlešičev, ko je prišla s kravico in otroci v strugo Kolpe in tam skrtčila pridno mlekarico...

Obiskali smo dolino Krke

Pri deteljci v Ivančni gorici smo se odcepili od avtoceste Ljubljana—Novo mesto—Zagreb. Krenili smo proti jugu na stransko cesto v Žužemberk, da si ogledamo pomno kraje pred letošnjim zgodovinskim slavjem.

V Ivančni gorici smo se okrepili v udobni in postrežljivi gostilni pri »Pri avtocesti«. Gostišče je v poslopu bivšega občinskega ljudskega odbora Ivančna gorica. Na zunanji steni je velika geografska karta vsega območja z zanimivimi kraji ob reki Krki: razna prizorišča Jurčičevih zgodb, doline Krke, zgodovinski krajev iz NOB vse od Polževega in do Lisca. Na tej karti spoznaš pokrajino, ki jo popisuje Radko Polič v svojih knjigah: Čudežna pomlad, pa tudi pisatelj Venceslav Vinčler v svoji mladinski zgodbi »Pot na Lisece«. Dolino reke Krke opeva tudi dolenski pesnik Severin Šali, po rodu iz vasi Podliscje pri Dobrnju, danes vodi lepo razvijajoče se Dolensko založbo v Novem mestu.

Na Muljavi obiščemo Jurčičevo rojstno hišo in se poklonimo manom našega prvega romanopisca. Spotoma porečemo še dober dan pisatelju Pavlu Perku, ki je po rodu iz Tavčarjevih Poljan nad Skofjo Loko, pa živi na Jurčičevi Muljavi že četrto stoletje. Prav v zadnjem času je izdala Mohorjeva družba prav lepo knjigo Perkovih novel in črtic Pavel Perko je zdaj, po Finžgarjevi smrti, poleg Cvetka Golarja in Ksaverja Meška, med najstarejšimi slovenskimi pisatelji. V mladih letih je bil Golarjev sošolec in sta skupaj izdajala rokopisni list »Slava«.

Mimo novega Zadržnega doma na Muljavi, veličastne stavbe — znaka nove dobe, smo švignili proti prelesteni dolini Krke. Reka nas je pritegnila v svoje valove in pri vasi Smihel, kjer živi zgodovinar Krška doline Alojzij Županc, smo si ogledali ribogojnico in se pogovarjali z očanci o krških ra-

kih, ki so bili nekdanj imenitna poslastica, pa jim je uničila račja kuga. V ribogojnici na Krki pri Smihelu goje na tisoče mladice postrvi.

Zatem smo pognali »konjičička« po asfaltirani cesti — asfalt je od Ivančne gorice do Novega mesta — v staroslavno mesto Žužemberk. Kraj so že imenitno prenovili. Le Pehanijeva hiša — ta ima značilne starinske prizidke — čaka še priidne roke. Po razvalinah starega žužemberškega gradu

NOVOMEŠKA KOMUNA

se spreletavajo postovke in iz grajskih razbitin poganja koprive in mlada drevesca. Vendar vogalne stolpe obnavljajo, da bi zavarovali ta starinski grad pred razkrajajočim zobom časa. Za popolno obnovo v zadnji vojni porušenega gradu pa bo treba še debelo možno dinarjev. Obnovljeni grad — iz njega je krassen pogled že zdaj — bo privlačna turistična atrakcija.

Središče Žužemberka je urbanistično zelo lepo urejeno. Starinska lipa — stara je že več stoletij — in vodnjak sredi trga dajeta kraju zgodovinsko patino. Poleg je lepo urejen gostinski obrat z vrhom. Z domačini smo navezali pogovor in izvedeli, da imajo zdaj v kraju eno samo gostilno. V stari Jugoslaviji jih je bilo enajst, v nekdanji Avstriji, ko je delala na sosednjem Dvoru še železarna, pa je bilo v Žužemberku kar 21 gostiln.

Danes je tempo delo in časa vse drugačni. Po cesti ob Krki ne škripljejo več težki vozovi, zdaj švigajo tod osebni avtomobili in avtobusi pa kamioni, ki povezujejo Žužemberk in nekdanj zapostavljeno Dolensko in Belo krajino s trebušastimi mastodonti. Z vsemi ostalimi kraji: Stično, Ljubljano i. dr.

Ogledamo si žužemberške zanimivosti in prijazni krajan, nekdanji partizan Jošt-France Smrke, živa kronika — nam stresa podatke o Žužemberku med NOB.

V letih druge svetovne vojne so najprej zasedli trg in dolino Italijani, pozneje Nemci — in belčki. Partizani so jim ves čas rahljali živce! Prvič so osvobodili Žužemberk 13. julija 1942 — letos je od tega zgodovinskega dne 20 let! — tiste dni pa je bil sredi trga pod lipo miting. Partizana Jošta je postavil komandant partizanov svoja delovna področja. Prišlo je do tako velikega premika, da se razprave niso ustavljale le ob vprašanju, kaj je treba delati, da se bodo zadovoljile vse zahteve, ampak tudi, kdo naj dela. Pri tem, kdo naj dela, je predvsem mišljen kader v oddelkih ObLO.

Iz poročila tajnika ObLO Novo mesto, ki je bilo prebrano in obravnavano na zadnji seji ljudskega odbora, je bilo razvidno, da je celotna občinska uprava pravilno razumela vse naloge in si vsaj v glavnem prizadevala, da bi jih zadovoljivo izpolnila. Vendar se pojavlja vprašanje, zakaj so v maju letos našli 1574 nerešenih zadev. Eden glavnih vzrokov je v tem, da v upravi še ni zadostno delovnih mest s sposobnimi uslužbenci, na ta negativni rezultat pa so vplivali tudi tisti referati, ki so rešene zadeve zadrževali v predalu, namesto da bi jih pravočasno opravili naprej. Kaže, da se vedno ni stekla dobra organizacija dela. Vodilni uslužbenci so med uradnim časom oprav-

njem in zdaj ima Žužemberk že lepo, novo napredno podobo. Na Cviblju nad trgovom pa zre po dolini lep spomenik kot zgovorna pričča 1300 žrtev, ki so dale življenja za našo osvoboditev.

Pogovor je utihnil in naše misli so se poglobile v hude čase, ki so v žrtvah kovali novi čas in nove ljudi. Pridite še vi med te vedre ljudi Žužemberk z okolico vas vabi ob zgodovinskem jubileju: 20-letnici prve osvoboditve.

Jože Župancič

Mladina iz Stranske vasi tudi ob nedeljah ne počiva. Prejšnjo nedeljo se je urejanju poti zbralo 15 mladincev, ki so pomagali starejšim. Razen tega se udeležujejo v gasilstvu in na drugih področjih družbenega življenja (Franc Plantan ml.)

Iz oddelkov občinske uprave

Nagel gospodarski razvoj in spremembe na področju političnega, družbenega in kulturnega življenja državljanov, so naše odmev tudi pri oblastnih organih. Ti so namreč vztrajno zasledovali celotni razvoj, ga usmerjali in mu prilagajali svoja delovna področja. Prišlo je do tako velikega premika, da se razprave niso ustavljale le ob vprašanju, kaj je treba delati, da se bodo zadovoljile vse zahteve, ampak tudi, kdo naj dela. Pri tem, kdo naj dela, je predvsem mišljen kader v oddelkih ObLO.

Iz poročila tajnika ObLO Novo mesto, ki je bilo prebrano in obravnavano na zadnji seji ljudskega odbora, je bilo razvidno, da je celotna občinska uprava pravilno razumela vse naloge in si vsaj v glavnem prizadevala, da bi jih zadovoljivo izpolnila. Vendar se pojavlja vprašanje, zakaj so v maju letos našli 1574 nerešenih zadev. Eden glavnih vzrokov je v tem, da v upravi še ni zadostno delovnih mest s sposobnimi uslužbenci, na ta negativni rezultat pa so vplivali tudi tisti referati, ki so rešene zadeve zadrževali v predalu, namesto da bi jih pravočasno opravili naprej. Kaže, da se vedno ni stekla dobra organizacija dela. Vodilni uslužbenci so med uradnim časom oprav-

eno kosilnico. V razpravi so kritizirali traktorista, ki ne dela tako, kot mu je naročeno. Glede zastajalnih plačnikov za vodovod, ki so ga med tem zgradili v Šmarjeti, pa so vodivci menili, da je treba obveznosti kmalu poravnati, ker bodo sredstva porabili za gradnjo podaljška vodovoda do Dolenje vasi. Ob koncu so razpravljali o delu poravnalnega sveta in izvolili nove člane v ta svet.

O čem so razpravljali občani v Šmarjeti

■ Na zboru volivcev v Šmarjeti, ki je bil zadnjega junija, so razpravljali o poslovanju združene KZ Novo mesto in njenih proizvodnih okolišev. Največje težave imajo pri nabavi umetnih gnojil. Za potrebe kmetov in pogodbenih kmetovavcev pa bi morali imeti v Šmarjeti vsaj še

■ Ob dnevu bora so Šmarjeto obiskali člani sindikalne podružnice in ZB iz podjetja Celjski tisk. Prišlo jih je 130. Predvidene skupne proslave ni bilo, pač pa je bil le krajsi program. Gostje so si potem ogledali Šmarješke Toplice in partizansko bolnišnico v Ravniku, ki je delovala v letu 1942.

D. P.

ljudi druga dela, to je reševali konkretne upravne zadeve, sprejemali stranke, hodili na sestanke, s seboj na sejo ter tako zanemarjali osnovno nalogo: skrb za organizacijo dela, vzpostavitev nalog, instrukcije, izboljšavo delovnih metod, kontrolo in nadzor. Napačno je mišljenje, da so vodilni uslužbenci samo prvi referenti, ki naj se z vodstvenimi opravili ukvarjajo le mimogrede. Prave učinkovitosti ni bilo moč dočeti tudi zaradi tega, ker so organi občinske uprave delali v neprimerljivih prostorih in so bili zelo slabo tehnično opremljeni. Sploh pa velja, da bi bili rezultati občutno boljši, če bi imeli ljudje v upravi potrebno strokovno znanje.

Cestokrat se organi uprave omenjajo kot ožji usmerjevalci in izpolnjevalci nalog v okviru obveznosti komune. Medtem ko so vsaj večinoma zadovoljili, pa je n. pr. treba opozoriti na nezadovoljivo delo nekaterih pomožnih organov v občinski upravi. Tako je bila zelo slabo opravljena naloga gradbeno službe, ki je zaradi pomanjkanja kadra svojo dejavnost omejevala na izdajanje raznih dovoljenj, zanemarjala pa inšpekcijske dolžnosti.

Delo občinske uprave je vezano na velike stroške. Ob ugotovitvah, da bi se dan v mnogih primerih dosegel z manj delavci vsaj tak, če ne večji delovni učinek, je bil dan predlog, da bi se število delovnih mest upravnih organov ObLO v Novem mestu zmanjšalo od 187 na 146, to je za 41. To spremembo je treba utemeljiti predvsem z dejstvom, da je bila do zdaj občinska uprava predraga. Seveda je vse to le prehodnega značaja, ker pričakujemo v zvezi z določili nove ustave in komunikega statuta še vrsto novosti, katerim se bo treba prilagoditi. Zlasti pričakujemo večjo vlogo krajevnih organov v okviru krajevnih skupnosti.

Zmanjšanje občinske uprave

Na 15. skupni seji ObLO Novo mesto, ki je bila zadnjega junija, so odborniki obeh zborov soglasno potrdili sklep, da se zmanjša število delovnih mest za uprav-

ne organe ObLO in sicer od 187 na 146, ali za 41. Kakor je bilo rečeno v razpravi, je glavni namen zmanjšanja ta, da bi se pocenila uprava in se hkrati uredila sistemizacija delovnih mest. O tem je govorilo tudi tajnikovo letno poročilo, ko je ugotavljalo uspešno delo celotnega administrativnega kabineta, da sicer niso vsi oddelki enako zadovoljili. Dejstvo je namreč, da so ob pregledu njihovega poslovanja ob koncu letošnjega leta našli 1574 nerešenih zadev, medtem ko so jih od skupnega števila 16.071 rešili 14.497. Številke dovolj povedo, oziroma kažejo v nekaterih primerih na preveliko obremenitev organov, v drugih primerih pa na počasnost reševanja.

Razveseljivo je, da je uspešno delo nalog, ki bi jih moral rešiti upravni aparat občine, prenesti na krajevne urade. Ti organi pa bodo morali rešiti še več nalog, pa naj gre za to, da bi jih reševal šef krajevnega urada ali sveti pri krajevnih odborih. Krajevni uradi naj bi se predvsem usposobili za obveščanje interesentov in za pojasnjevanje nekaterih stvari, kar pa bi znatno razbremenilo upravni aparat, da bi se posledje laže posvetil težjim nalogam. Seveda bo vloga krajevnih organov še večja po uveljavitvi nove ustave in novega statuta.

Za tem so odborniki izglasovali odlok, s katerim se 1. julija letos likvidira Zavod za upravo nepremičnin v Novem mestu. Po likvidaciji bodo prišli poslovni prostori, s katerimi je upravljaval dosedanji zavod, spet v uporabo dejanskim uporabnikom. S preostalim družbenim premoženjem pa bo upravljaval novi zavod za družbeno upravljanje v Novem mestu. Ta bo med drugim upravljaval tudi z družbenimi

zemljišč, javnimi skladišči in upravnimi poslopi ObLO.

Precej živahna je bila razprava o zazidavi grmskega področja, kjer naj bi postavili še 114 stanovanjskih hiš in 9 manjših blokov. Kaže, da bo v perspektivi stanovanjsko vprašanje v Novem mestu rešeno, četudi se nekateri zasebniki ne morejo sprijazniti z dejstvom, da bi dobili nove sosedje. Zazidalni načrt so odborniki potrdili s tem, da se v kratkem rešijo vse sporne zadeve.

Proti koncu seje so odborniki odobrili razpis za nudomestne volitve v zbor proizvajalcev v nekaterih industrijskih, obrtnih in trgovskih obratih. Prav tako pa so bile razpisane nove volitve v Kamencah.

ORGANIZACIJE NA DVORU BREZ PROSTOROV

Funkcionarji družbenih in političnih organizacij in Dvoru morajo arhiv hraniti kar doma, ker nimajo svojih prostorov. Prostor, ki bi se lahko uredil za organizacije, uporabljajo šola, čeprav ni primeren za učilnico, saj nima sanitarij in ni primeren razsvetljen.

S. M.

O razvoju poslovne enote KZ v Mirni peči

1. julija so se v Mirni peči zbrali volivci in razpravljali o uspehih in razvoju poslovne enote KZ. Govora je bilo tudi o komunalnih objektih, ki jih bodo v prihodnosti gradili v Mirni peči. To pa nekaterim očitno ne gre v račun, saj so prav sebično ugovarjali napredku. Ob zaključku zbornice se ga je udeležilo 56 volivcev, so izvolili nov poravnalni svet.

-cf-

Novomeška kronika

■ Stanovanjska stropiča, ki ju gradi Pionir ob Zagrebški cesti, sta že začela rasti. Proti koncu prejšnjega tedna so namreč začeli zidati temelje. Medtem ko avtomobil še vedno dovažajo gradbeni material, je skupina delavcev že zaposlena pri zemejskih izkopih na severovzhodnem gradbišču. Kaže, da muhasto deževno vreme ne vpliva na potek gradnje.

■ Avtobusno postajališče ki ga urejajo pred restavracijo ob Zagrebški cesti, bo kmalu sposobno za promet. Te dni zaključujejo zadnja dela, narajen pa bo tudi pristop za pešce z Račkovske ceste.

■ Trgovsko podjetje »Standard« ureja skupno skladišče poleg pekarnice ob Cesti hercejeve. Z razširitvijo skladišča bo podjetje dobilo res potreben prostor za vkladništven večjih količin blaga.

■ Mladinski klub, ki ima svoj prostor v stari pošti, so ne-

IZLET NA KUM

Planinsko društvo Novo mesto priredi 14. in 15. julija izlet na Kum. Iz Novega mesta bomo odšli z vlakom ob 13. uri in se peljali do Zagorja, odkoder bomo šli peš na Kum. Vrnili se bomo 15. julija in sicer iz Sentruperta. V Novo mesto bomo prišli okrog 7.45. Vabimo planince in izletnike, da se dne sobote do 11. ure dopoldne javijo v poslovalnici goetvalnega urada »Jadranc« v Novem mestu pri tov. Jožici Turk!

Z A B E L E Ž E N O

15. junija je na Zagrebški cesti v Novem mestu pogorelo gospodarsko poslopje prevoznika Kastelica. Pri tem je zgorel voz in precejšnja količina sena, v nevarnosti pa so bila tudi bližnja stanovanjska poslopja. Požar so omejili novomeški gasilci, ki so zelo hitro prišli na požarišče, vendar so razmeroma pozno dobili vodo iz hidranta. Hidrant je bilo treba najprej poiskati in nato odkopati. Zamudno delo pri tem je povzročilo precej neumestnih in pikrih opazk okoli stoječih radovednežev na račun gasilcev, češ da bi lahko vedeli, kje je hidrant, namesto, da ga iščejo ko že gori. Ker so gasilci svojo odgovorno dolžnost nad vse požrtvovalno opravili, želimo javnost seznaniti s težavami okoli hidrantov. — Ko so tlakovali novomeške ceste in ulice, ni nihče pomislil na hidrante, da bi jih namestil in označil po požarno-varnostnih predpisih. Hidranti so bili že na starem cestišču marsikje zasuti, pri tlakanju jih niso dvignili nad višino tlaka, temveč jih pustili zasute. Hidranti so zato marsikje pod tlakom, razen tega pa na bližnjih stavbah ni oznak, ki bi kazale kje so, kot je to predpisano. Gasilci niso pri tem nič krivi, za hidrante mora skrbeti in jih vzdrževati vodovodno podjetje. Vsako toliko časa jih mora tudi preizkusiti. Naj povemo tudi to, da še do danes nimamo načrta hidrantov v mestu, kakršnega smo imeli pred vojno. En izvod takega načrta bi moralo imeti gasilsko društvo. Čas bi že bil, da odgovorni tudi to vprašanje v Novem mestu kot zelo nujno čimprej rešijo. To smo želeli novomeški javnosti povedati ne toliko zaradi neumestnega norčevanja iz gasilcev, kot zato, ker gre za varnost našega mesta.

— r —

Brežice dobivajo vse lepšo podobo. K skupnim delom za ureditev mesta pa spada tudi gradnja pločnika pred gimnazijskim poslopjem in novega parkirnega prostora pred Prosvetnim domom. Pred kratkim so tam še stali starinski kostanji, ki niso bili v okras, zato so jih povrsti požgali, oziroma izkopalji tudi njihove korenine. Včasih je bila potrebna zelo globoka jama, da so hile debele korenine do konca posekane. Prostor pred Prosvetnim domom dobiva novo, prikopnejšo podobo.

Nagrada prizadevnemu kolektivu

Vsem občanom je dobro znano, da je zdravstvena služba v naši komuni dobro organizirana. V kratkem času petih let se je primerno razvila in dobila ustrezne prostore (nov zdravstveni dom). Razširila je svojo dejavnost na veliko število

METLIŠKI TEDNIK

strokovnih enot, ki so tudi kadrovsko primerno zasledene, da zdravstveni dom lahko opravi vse naloge, ki mu jih nalaga novi zdravstveni zakon, komuna in lastna pravila zavoda. Zasluge za ta nagel napredek so plod skupnih prizadevanj ljudskega odbora, socialnega zavarovanja in družbenega samoupravljanja.

Zato ni čudno, da je zdravstveni dom v Metliki v preteklem letu dosegel pomembne uspehe. Okrajni zavod za socialno zavarovanje iz Novega mesta ga je denarno na-

O televizorju v Šmarjeti

Lansko jesen je šmarješka mladina sklenila nabaviti televizor. S prostovoljnimi prispevki so ji pomagali predvsem okrajni komite LMS v Novem mestu, krajevne organizacije ZB, RK, SZDL iz Šmarjete, zdravilišče v Šmarjeških Toplicah, obrat »Farmisa«, »Krkas«, KZ Novo mesto in PGD Šmarjeta. Pomoč je obljubil tudi občinski odbor SZDL iz Novega mesta, vendar sredstev ni nakazal. Šmarješki mladinci so si nekaj sredstev izposodili pri krajevni organizaciji ZB, da so lahko kupili televizor.

Silos v Dol. Toplicah

KZ Dolenjske Toplice je v Dolenjskih Toplicah uredila silos, ki lahko naenkrat sprejme 400 ton silažnih rastlin. Ker bo silos napolnila dvakrat na leto, se obeta dovolj kvalitetne krme za rejo bekonov in plemenske živine, ki jo goji zadruga.

Cenjene potrošnike obveščamo, da imamo na zalogi

vrtno zložljive in stabilne garniture v različnih barvah

šolsko pohištvo

za opremo učilnic, ki ga izdelujemo po naročilu, ter

garažna vrata različnih dimenzij in izvedb

Dobavni rok takoj, cene so solidne!

Za cenjena naročila se priporočamo!

»ROLETA - MIZARSTVO« - Kranj

Poznate Brežice in okolico?

Mesnica v Dobovi

Avtomobilska cesta iz Ljubljane proti Zagrebu je tudi brežiškimi gostincem ponudila večji gostinski promet. Zato so uredili obrate. Čeprav se ni vse tako, kot bi lahko bilo, je spričo sprememba lahko vsak razveseljivo presečen.

Ob cesti na Čatežu pri Brežicah je poleg bencinske črpalke lepo urejen motel, ki je odprt dan in noč. Pred kratkim se je v njem ustavljal tudi predsednik Tito. Od motela se prav lepo vidi proti Brežicam, Arčičam, Pišecem in do obronkov Hrvaškega Zágorja.

Za potrebe domačega turizma in tujih gostov bodo na Čatežu v doglednem času zgradili moderen hotel, poleg njega pa postavili tudi weekend hišice in uredili parkirni prostor za vozila.

Nedaleč od priključka na avtomobilsko cesto ležijo Ča-

teške Toplice z zdraviliščem za ravnatične in notranje bolezni. Tople vrele so odkrili že leta 1797. Leta 1924 so toplice modernizirali in postavili tri poslopja. Pripravljeni so načrti za sodobno ureditev zdravilišča in olimpijski bane-

BREŽIŠKE VESTI

zen. Voda je zelo radioaktivna (6,48 Machejevih enot) in vsebuje kalcij ter bikarbonat.

Ob Krki sta dve kopalnici. Voda privablja številne kopalce, ki se lahko okrepčajo v tem in onem gostinskem obratu. Turistično olepševalno društvo bo uredilo še nekaj campingov in parkirne prostore za avtomobile, v bližini pa bodo postavili stolpnice z jedili in pijačo.

Brežice so važno trgovsko in obrtno središče Spodnjega Posavja. Zgodovinska znamenitost je grad, ki ima še dobro ohranjene štiri vogalne stolpe iz 16. stoletja. V notranjosti je grad poslikan s freskami iz prve polovice 18. stoletja. Danes je v gradu muzej.

Ob vznožju Orlice ležijo Pišce, znan vinoroden kraj. Posebna znamenitost kraja je potok Gabernica, ki ga Pišecani imenujejo Dupla. Voda, ki ima vse leto stalno 12 stopinj C, tudi v največji suši ne presahne. Vzhodno od Pišec stoji starodavni grad, eden med najbolj zanimivimi v Sloveniji.

Nedaleč od Pišec je bizeljski grad, pod Kunšperkom pa leži Bizeljsko z izrazito vinorodnim okoljem. Bizeljska vina so svetovno znana, gostje

pa jih lahko pijejo v treh gostinskih obratih na Bizeljskem. Blizu tega kraja teče nova avtomobilska cesta, ki povezuje Kumrovec z Zagrebom, nameravajo pa jo preko Bizeljskega in Brežic povezati z osrednjo jugoslovansko magistralo. Posebno znamenit je ribolov v Sotli, ki je edina reka v bližini.

Med posebnimi znamenitostmi okrog Brežic prištevamo tudi grad Mokrice. V njem je še dobro ohranjen starorimski miljnink. Danes je grad prijetno letovišče.

v. z.

Za Počitniško zvezo je premalo zanimanja

Počitniška zveza je organizacija, ki omogoča ugodnosti pri organizaciji izletov in potovanj. V vseh večjih središčih so domovi PZ, med počitnicami pa tudi sprejemni domovi. — Povprečna dnevna oskrbina je le 473 dinarjev, kar se precej razlikuje od cen v hotelih.

Pogoj za vsakogar, ki bi rad imel te ugodnosti je, da je članjen v družino PZ in da plača letno članarino. Vendar se je treba vprašati, kje so te družine. Morda jih je malo zato, ker še mnogi ne poznajo bistva organizacije.

Ce pripravljamo delo PZ v ostalih okrajih, bomo videli, da smo na zadnjem mestu. Delno je temu stanju kriv tudi okrajni odbor PZ, ker se premalo zanima za organizacijo. Ne sme se več zgoditi, da bi njeni člani križem rok čakali vse leto, med počitnicami pa odšli na letovanje z legitimacijo PZ. Delo in dobra propaganda naj bosta legitimacija vsakega člana, predvsem funkcionarja.

V Brežicah je le ena družina PZ in še ta je prepustna sama sebi. Zakaj? Spet bi bilo treba kriviti okrajni odbor, katerega delo in aktivnost se konča z razpečevanjem okrožnic. Katje

se potreba, da bi se začeli ustanovljati občinski odbori PZ, ki bi nedvomno lažje povezovali družine in jim pomagali. Poglavna naloga teh odborov bi bila ustanavljanje družin tudi po vaseh in podjetjih, kajti tamkajšnji mladini je letovanje nedvomno najbolj potrebno.

Vse delo in propaganda potrebuje čas. Na to naj bi okrajni odbor PZ mislil in nastavljal tehničnega sekretarja profesionalca. Potem se tudi ne bi bilo potrebno spraševati, kje naj dobimo informacije. Ali so glavna ovira sredstva, da to vprašanje še ni urejeno? Zelo vseh je, da Počitniška zveza v našem kraju ni urejena? Zelo da bi z geslom »Spoznavaj domovino in še bolj jo boš ljubil« začela novo pot. Tml.

Komunalna dela v Novem mestu

Razen rednega vzdrževanja komunalnih naprav bodo letos v Novem mestu opravili tudi več preureditev in izboljšav s tega področja. V Zablji vasi so že uredili javno razsvetljavo, pripravljajo pa jo v naselju Majde Silc, v Paderšičevem naselju, na Kodeljevem hribu in v Smihelu. V Kandiji bodo pred hotelom uredili avtobusno postajališče in preuredili vstop v naselje Majde Silc, uredili pločnik in na prometnem otoku nasad. V juliju bodo pričeli kockati ali tlakovati več mestnih ulic, za nekatere druge pa še pripravljajo načrte. Za našeta dela bo prispevala sredstva ljudski odbor iz proračuna.

ŠOLA ZA MEDICINSKE SESTRE

Svet za prosveto in kulturo pri OLO je pred nedavnim priporočil ustanovitev oddelka srednje medicinske šole v Novem mestu. V to šolo se je iz našega okraja prijavi 90 slušateljic. Po temeljiti razpravi je nato Svet za zdravstvo in socialno varstvo ugotovil, da za takšno šolo na žalost ni pogojev predvsem zaradi pomanjkanja sredstev, pa tudi primernih prostorov ni. Razen tega bi bil pouk sorazmerno drag, saj bi veljal okoli 50.000 din na leto za vsakega slušatelja. Ker srednje medicinske kadre v našem kraju potrebujemo, bodo pristojni organi skušali oddelek te šole ustanoviti vsaj prihodnje leto. Naj poudarimo še to, da ni izključeno, da bi bil oddelek usta-

novljen še letos, ker bo v zvezi z novim načinom finansiranja v zdravstvu morda mogoče najti ustrezna sredstva bodisi pri Zavodu za socialno zavarovanje, bodisi pri zdravstvenih zavodih. Starše bomo v našem listu o tem še pravočasno obvestili.

Ce piješ, ne vozi! Če voziš, ne pij alkohola!

Hrast pri Metliki vas vabi!

Krajevna organizacija ZB Hrast organizira dne 22. julija skupno z občinskim združenjem borcev NOV občine Metlika proslavo 20-letnice napada na italijansko postojanko Hrast. Zato poziva vse preživele borce Belokranjskega odreda in Gorjanskega bataljona, ki so pri napadu sodelovali, ter ostalo prebivalstvo občine Metlika in Crnomelj, da se proslave udeležijo v čim večjem številu. — Pričetek proslave bo 22. julija ob 10. uri na Hrastu s pestrim kulturnim sporedom.

Za solidno postrežbo po proslavi bo preskrbljeno z dobro domačo belokranjsko kapljico, janjčki in odojki na ražnju.

KO ZB Hrast pri Metliki

Priznanje Tonetu Horvatu

Bliža se 13. julij — dan šokromna oddolžitve za vso porjeverje. Komisija za varnost prometa pri ObLO Metlika je predložila komisiji za varnost prometa pet najboljših poklicnih voznikov za dodelitev plakete »Vzorni voznik«.

»Izpit za poklicnega voznika sem opravil 1944. leta, od tedaj sem vozil do decembra 1945 pri JLA. Ze leta 1939 do 1940 sem bil kot pomočnik šoferja v Celju. Po odhodu iz JLA sem pristopil h kmetijski zadrugi v Metliki in tu sem ostal do danes.«

— Se spominjate kakšnih težkih trenutkov v svojem poklicu?

»Tako po vojni sem moral prenekatero razbitino in človeško življenje reševati, pa bilo to ponoči ali podnevi. Hudo je bilo in tega se ne spominjam rad.«

— In lepi trenutki?

»Kadar sem na cesti pomagal kolegom šoferjem, da so nadaljevali z varno vožnjo. Lepo je bilo tudi, ko sem vo-

zil na izlete. Rad vozim, avto mi je drugi dom.«

Vsak v Metliki in okolici pozna tovorni avto TAM, ki ga vozi tov. Horvat. Večkrat je bil pri KZ pohvaljen. V svoji skromnosti se tega ni niti zavedal. Vzor voznika in

tovariša doma in na cesti. Tov. Horvat, mi vam želimo še v naprej varno in srečno vožnjo!

Ivo Likavec

TEHNIČNI PREGLEDI MOTORNIH VOZIL DOLENJSKE IN BELE KRAJINE

Komisija za tehnične preglede motornih vozil pri SGP »PIONIR« — Novo mesto obvešča vse lastnike motornih vozil na območju občin Crnomelj, Metlika, Trebnje in Novo mesto, da bodo redni tehnični pregledi po naslednjem razporedu:

- Občina Crnomelj (v prostorih meh. del. Einsigler Franc):**
- 16. 7. 1962. za vse avtomobile in traktorje s prikolicami
 - 17. 7. 1962. za motorna kolesa
 - 18. 7. 1962. za vse avtomobile, motorna kolesa in prikolice.
- Občina Metlika (v prostorih tovarne Beti):**
- 19. 7. 1962. za vse avtomobile, traktorje s prikolicami in motorna kolesa.
- Občina Trebnje (v prostorih Opara Franc):**
- 20. 7. 1962. vsi avtomobili, traktorji s prikolicami in motorna kolesa
 - 21. 7. 1962. za motorna kolesa.
- Občina Novo mesto (v meh. delavnici SGP »Pionir«):**
- 23. 7. 1962. za osebne avtomobile od črke A do J
 - 24. 7. 1962. za osebne avtomobile od črke K do R
 - 25. 7. 1962. za osebne avtomobile od črke S do Z
 - 26. 7. 1962. za tovorne avtomobile s priklopniki od črke A do R
 - 27. 7. 1962. za tovorne avtomobile s priklopniki od črke S do Z ter za vse traktorje in njihove priklopnike
 - 28. 7. 1962. za motorna kolesa od črke A do J
 - 30. 7. 1962. za motorna kolesa od črke K do R
 - 31. 7. 1962. za motorna kolesa od črke S do Z
 - 1. 8. 1962. za zamudnike.
- Pregledi v navedenih dnevih od 7. do 12. ure in od 14. do 19. ure.

RAZPIS

KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE TEKSTILNE TOVARNE

»NOVOTEKS« - NOVO MESTO

razpisuje

po 7. členu Temeljnega zakona o štipendijah (Ur. l. FLRJ št. 32-55 in pravilniku o štipendiranju strokovnega kadra tekstilne tovarne »Novoteks« za šolsko leto 1962/63 naslednje štipendije:

1 na Medicinski fakulteti

3 na Tehniški tekstilni šoli

in sicer:

1 na predilskem oddelku

1 na tkalskem oddelku

1 na apretorskem oddelku

Interesenti naj pošljejo prošnjo do 30. julija. Prošnjo naj priloge življenjepis, zadnje šolsko sprčevalo, rojstni list, potrdilo o premoženjskem stanju in potrdilo o otroškem dodatku.

RAZPIS

UPRAVNI ODBOR BELOKRANJSKE ŽELEZOLIVARNE IN STROJNE TOVARNE

»BELT« - ČRNOMELJ

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. vodja računovodskega sektorja,

2. vodja prodaje,

3. referenta prodaje.

Osebe, ki žele konkurirati na razpisana delovna mesta, morajo izpolnjevati te pogoje:

za delovno mesto:
pod 1. diplomirana ekonomska fakulteta s 5 let prakse na vodilnih delovnih mestih v računovodstvu, ali dokončana srednja ekonomska šola s 10 let prakse na vodilnih delovnih mestih v računovodstvu;

pod 2. ekonomska fakulteta s 4 leta prakse v kovinski stroki, ali srednja ekonomska šola s 10 let prakse v kovinski stroki;

pod 3. srednja ekonomska šola s najmanj 5 let prakse v kovinski stroki.

Stanovanja bodo na razpolago 1. septembra 1962, preseleitev bremenit podjetje. Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov BELT. Razpis velja do izpolnitve delovnih mest.

BELT Črnemelj

ŠOLSKI CENTER ZA BLAGOVNI PROMET V BREŽICAH

objavlja razpis za sprejem rednih in izrednih slušateljev v naslednje oddelke za odrasle, ki bodo v Novem mestu in Brežicah:

1. redni oddelek za pom. prodajalce ali blagovne manipulantne
2. oddelek za poslovodje (v obliki dopisne šole)
3. redni oddelek za odkupovalce v kmetijskih zadrugah
4. dopisni tečaj za gospodarske administratorje
5. redni tečaj za skladiščnike.

V posamezne oddelke se lahko prijavi osebe, ki so zaposlene v gospodarskih organizacijah blagovnega prometa (trgovina, obrt, industrija) in izpolnjujejo še naslednje pogoje:

- 1) dokončana osemletka
- 2) dokončana šola za prodajalce
- 3) dokončana osemletka in najmanj enoletna praksa v kmetijski zadrugi, ali izjemoma nedokončana osemletka in dve leti prakse v kmetijskih zadrugah
- 4) popolna osemletka in zaposlitev v administrativni službi v gospodarstvu
- 5) delovno mesto skladiščnika.

Za vpis v posamezne oddelke je potrebno priporočilo gospodarske organizacije. Pri sprejemu imajo prednost kandidati z daljšo prakso.

Prijavi, kolkovani s 50 din državne takse, je treba priložiti zadnje šolsko sprčevalo, priporočilo gospodarske organizacije in izpisek iz rojstne matične knjige. Rok za prijavo pod 4) je takoj, za ostale oddelke do 10. avgusta 1962.

Pričetek pouka bo v oddelkih pod 1), 2), 4) in 5) 10. septembra, samo v popoldanskem ali večernem času, po dogovoru s slušatelji.

Pouk za kmetijske odkupovalce bo strnjen in bo trajal od 1. novembra 1962 do 15. aprila 1963.

Vsa ostala obvestila lahko dobijo interesenti v Šolskem centru za blagovni promet v Brežicah, Bizelj-ska cesta 3, telefon št. 72, dnevno od 8. do 12. ure.

DOM - DRUŽINA - GOSPODINJSTVO - DOM

Skuta nas poživlji in nasiti

V poletnem času si želimo takih jedi, ki so osvežujoče, pa nas vendar nasitijo in nudijo človeku dovolj potrebnih hranilnih snovi. Radi imamo solate, sadje, zelenjavo vseh vrst, uveljavil pa se je tudi jogurt, da ne govorimo o kislem mleku, ki je dolgo priljubljena poletna jed. Večkrat pa smo že slišali o veliki hranilnosti skute, ki tudi spada med živila, ki jih radi uživamo v vročih dneh. Ker vsebuje skuta veliko živalskih beljakovin, jo še prav posebno cenimo.

Zato z jedmi, ki jih pripravljamo s skuto, prav lahko nadomestimo meso, ki nam poleti manj tekne, razen tega pa je skuta nepri-merne cenejša.

Beljakovina v skuti je zelo lahko prebavljiva in zato priporočljiva tudi za bolnike, otroke in stare ljudi. Jediti iz skute so dovoljene pri različnih dietah. Mlečna kislina prijetno deluje na želodec in črevesje, spodbuja oboje k večjemu delovanju in ugodno vpliva na razvoj koristnih glivic, ki jih imamo v prebavnih organih. Skuto pripravljajo iz posnetega mleka, ne vsebuje maščobe,

pač pa ima veliko rudniških soli, največ kalcija (apna), ki je sestavni del naših kosti in nam ga na splošno v hrani, zlasti če ne uživamo zadosti mleka, zmerom primanjkuje. Pri tem je omembe vredno tudi to, da telo kalcij iz skute dobro izkorišča, bolj kot na primer tistega, ki je v rastlinah. Ker naredimo iz približno 8 litrov mleka 1 kg skute, je kalcij v skuti prav koncentriran in ga je v 100 g skute 80 mg, kar približno že krije našo povprečno dnevno potrebo po tej rudniški snovi. Dobra skuta ima osvežujoč kiselkast okus in diši po kislem mleku. V vročini se hitro pokvari. Hraniti jo moramo na hladnem. Njena uporabnost je zelo mnogovrstna. Pri pripravljanju raznih jedi z njo moramo upoštevati naslednje: skuta, ki jo devamo v testo ali jo uporabljamo za nadeve, ne sme biti premokra. Osušimo jo tako, da jo zavežemo v čisto tanko in redko tkanino in jo za nekaj časa obesimo. Pri nadevih pa si pomagamo tudi s tem, da ji primešamo nekaj drobtin ali zdroba. Skuto pred uporabo vedno

pretlačimo, v večjih obratih suho skuto lahko zmeljemo na mesoreznic, da dobimo s tem rahlejšo in izdatnejšo snov. Pretlačena skuta je tudi primernejša za mazanje. Kjer pa je v receptu poleg skute predpisano še mleko, tam pretlačevanje lahko opustimo, skuto pa zrahljamo in ji razmešamo grudice s tem, da ji med mešanjem dodamo nekaj žlic pogretega mleka. S tem prihranimo nekaj časa. Za krhko ali listnato testo mora biti skuta dobro ohlajena in tudi odcejena. Pekača ne namažemo, temveč ga splahnemo z mrzlo vodo. Sopera, ki nastane pri pečenju, pomaga testo dvigniti. Kadar nadev s skuto nalagamo v debele plasti, ga vedno naložimo v sredini nekoliko višje. Ko se namreč sladica shladi, rada uparč in v sredi nastane vdolbina, ki daje pecivu slab videz. Vse jedi s skuto so najboljše sveže, zato jih ne hranimo za drugi dan.

Recepti:

Sirovi štruklji:

Vlečeno testo: 40 dkg moke, 1 jajce, 1 žlica olja, sol, mlačna voda.

Nadev: 10 dkg surovega

masla, 3 rumenjaki, 50 dkg skute, osminko litra smetane, sneg treh beljakov.

Testo iz mehke moke ugnemo in pazimo, da ni premeško. Počiva naj pokrito do pol ure. Za nadev vmešamo maslo in rumenjake, pridenemo pretlačeno skuto, smetano in sneg. Nadev pomazemo po razvaljanem testu, zvijemo in skuhamo.

Surovi nadevi paradizniki: 10 paradiznikov, 40 dkg skute, 2 žlici kisle smetane ali margarine, 2 sveži papriki, zelen peteršilj, 5 dkg prekajene slanice, sol. Paradiznike operemo, jim odstranimo semenje in jih napolnimo z nadevom. Skuti primesimo smetano, sesekljano papriko, zelen peteršilj, prekajeno slanino in sol.

Skutina krema: 25 dkg skute, 10 dkg sladkorja, 1 skodelica smetane, 25 dkg češenj ali kakega drugega sadja.

Smetano in sladkor zmešamo, dodamo pretlačeno skuto in češnje brez pečka. Vse premešamo in napolnimo v kompotne skodelice.

Zavod za napredek gostinstva in gospodinstva Novo mesto

Železničar: prvak v balinanju

V soboto in nedeljo je bilo v Novem mestu okrajno prvenstvo v balinanju. Udeležile so se ga tri najbolje novomeške ekipe Železničar, ONZ in Pionir. Prvič je tudi sodelovala ekipa Kočevja, dočim ekip iz Kriškega in Kanizarije na to prvo tekmovanje ni bilo.

Prvi dan so bile samo tri tekme novomeških klubov z ekipo Kočevja, ker se ekipa Železničarja ni udeležila otvoritvenega zbranja. Novomeški klubi so z lahkoto opravili z novinci v tem sportu - z ekipo Kočevja, kar pričajo tudi rezultati: ONZ : Kočevje 13:8, Pionir : Kočevje 13:2 in Železničar : Kočevje 13:3. Za ekipo Kočevja je bil to prvi močnejši turnir.

Drugi dan so se borbe nadaljevale s tekmi med novomeškimi klubi. ONZ : Pionir 13:7. Prva tekma se je začela z uspešnim zadetkom Šturma za štiri točke v prid ONZ. Tudi Hren je takoj nato zadel balinčka za pet točk v korist Pionirja. Nato je Pionir še povisal na 7:4, vendar nato ni naredil nobene točke več, tako da je ONZ zaslužen zmagal. Pri Pionirju se je poznala odsotnost prvega bisalca Plantana, ki je drugo najboljši igralec v ekipi Pionirja. Zato je Pionir izgubil tudi drugo igro z Železničarjem.

Železničar : Pionir 13:3. Ta igra je trajala cel dnevi. Vse do rezultata 8:7 sta bili obe vrsti izenačeni, nato pa je Železničar petkrat zaporedoma dosegel po eno samo točko in

korčno zmago nad zmagovalci občinske lige. Pri zmagoviti ekipi se je odlikoval predvsem Legiša, ki je znal v posameznih kritičnih trenutkih pomiriti ostale igralce, ki so bili precej nervozni. Tudi je nekajkrat s točlenjem uspešno rešil kritično stanje. Pri poraženih pa je bil nekoliko boljji Hren, ki je imel uspešen dan za zbijanje. Železničar : ONZ 13:10. To je bila odločilna tekma za naslov okrajnega prvaka, ki nas bo 14. julija zastopal v Slovenski ligi. Bolje je začela ekipa ONZ, ki je bila spočita, dočim je ekipa Železničarjev bila utrujena od težke tekme s Pionirjem. Ekipa ONZ je vodila s 7:3 in kasneje še z 9:7, vendar je

Železničarjem uspelo zmanjšati razliko in končno izenačiti na 10:10. V odločilnem trenutku pa so bili Železničarji bolj zbrani in so s še tremi točkami zmagali tudi v tej tekmi in osvojili okrajno prvenstvo. Ekipa Železničarjev je nastopila v postavi Legiša, Mrar, Bratož in Istenič.

Za zaključek pa še pet najboljših igralcev turnirja, ki so se izkazali v teh napornih turnirskih borbah: Legiša, Bratož in Mrar so pokazali izvrstno bilzanje, kot točkači pa so se odlikovali Šturm, Hren in Legiša. Balinarji bodo zopet nastopili na turnirju v počastitev dneva vstaje, ki bo na novem igrišču Poltarja na Drski.

Jeseni v Novi Gorici: atletski troboj — Primorska : Gorenjska : Dolenjska

Pretekli teden je bil v Ljubljani na Atletski zvezi Slovenije posvet predstavnih okrajnih komisij za atletiko, za katero se je obravnavalo nekaj zelo važnih vprašanj slovenske atletike. Posredujemo nekaj najvažnejših zaključkov.

V nadaljevanju letošnje atletske sezone je treba vse skrb posvetiti tekmovalstvu v C programu republiškega ekipnega prvenstva v atletiki. Ta program obsega le pet najvažnejših atletskih disciplin (100 m, 1000 m, višina, daljina in kroga - pri moških in 100 m, 600 m, višina, daljina in kroga - pri ženskah), zato je do-

stopen tudi manjšim društvom Partizan. Tekmovanje se naj kombinira s prvenstvom v partizanskem mnogoboju, izvede pa se v dveh delih s presledkom najmanj 14 dni.

Urejeno je bilo vprašanje registracije, ki jo izvajajo okrajne komisije za atletiko, dalje obvezno vodenje okrajnih listvic in rekordov in vprašanje sodniškega kadra. Vsaka občinska zveza mora obvezno izvesti občinsko prvenstvo posameznikov, vodi pa lahko tudi občinske rekorde.

Na posvetu je bilo tudi poudarjeno, da je treba več pozornosti posvetiti medokrajnim in medpokrajnim srečanjem. Na podlagi tega sklepa so se predstavnik kranjskega, novomeškega, novogoriškega in koprškega okraja dogovorili za troboj GORENJSKA : DOLENJSKA : PRIMORSKA, ki bo letos prvič v Novi Gorici - konec septembra ali v začetku oktobra.

Mladinsko okrajno šahovsko prvenstvo

Pred nekaj dnevi se je v Novem mestu končalo letošnje okrajno mladinsko šahovsko prvenstvo. Na njem je nastopilo le 8 mladincev, kar je odločno premalo. Svoje predstavnike so poslala samo šahovska društva iz Novega mesta, Brežic in Senovega ter šahovski sektori iz Stopič in Smihela pri Novem mestu.

Prvi dve mesti sta po pričakovanju osvojila Ceglar in Kmetec iz Senovega, ki ju poznamo že z letošnjega članskega

ga okrajnega prvenstva, na katerem je Ceglar delil 2.-3. mesto s Šitarjem, Kmetec pa je bil peti. Da ni Kmetec v zadnjem kolu izgubil s Pickom M., bi s Ceglarjem celo delil prvo mesto! Tretje mesto je zaslužen zasledil Marko Ploček, ki je igral zelo lepo.

Končni vrstni red je naslednji: Ceglar 6,5 točke, Kmetec 5,5, M. Ploček 4,5, Mrvar (N. m.) in Glušič (Brežice) 4, Šetinc (Brežice) in Burgar (Smihel) 1,5 in Gazvoda (Stopiče) 0,5.

NESREČE

OTROK POD AVTOMOBILOM
8. julija je otrok Ivan Levčar iz Račjega sela z mosta nad železniško progo v Trebnjem opazoval vlak. Ko je stetil čez cesto na drugo stran mostu, je pripeljal osebni avto in podri dečka. Otrka je vrglo po cest, kjer je obležal težko poškodovan.

SOPOTNIK POŠKODOVAN
2. julija sta se z motorjem peljala voznik Jože Poček iz Cundrova in sopotnik Niko Papac iz Bukovca. V dobrovoštnem gozdu sta srečala osebni

avtomobil, katerega luči so Počka tako zbegale, da je zapeljal s ceste in se prevrnil. Pri nesreči si je Papac zlomil hrbrnico in so ga takoj prepeljali v bolnišnico.

SOFER JE ZADREMAL MED VOZNJO
3. julija je po avtomobilski cesti iz Ljubljane pripeljal tovornjak, ki ga je vozil Jovo Stipič iz Borova. Pri odcepu proti Sentjerneju je zadremal. Vozilo je šlo najprej po levem robu ceste, nato pa zirknilo v 3 m globok usek podvoza in se tam zagodilo. Voznik je bil težje, njegov sopotnik pa laže poškodovan, medtem ko je na avtomobilu za potrdugi milijon dinarjev škoda.

PREBIVALSTVU ŽUŽEMBERKA

IN OKOLICE VOŠČIJO ZA KRAJEVNI PRAZNIK IN MINULI PRAZNIK — 4. JULIJ

GOSTINSKO PODJETJE ŽUŽEMBERK

z obratom v Žužemberku in na Dvoru

MESARIJA ŽUŽEMBERK

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Četrtek, 12. julija: Mohor Petek, 13. julija: Dragan Sobotič, 14. julija: Franc Nedelja, 15. julija: Vladimir Ponedeljek, 16. julija: Dan tankistov JLA, Torek, 17. julija: Aleš Sreda, 18. julija: Miroslav

ZAHVALE

Ob prerani izgubi naših dragih sinkov

BRANKA in JOSKA LUKEK iz Trstenika pri Sentrupertu se najiskreneje zahvaljujemo gododnikom za poklonjene vence in izrečeno sožalje. Posebno zahvalo pa smo dolžni ZB LMS, KPD Dob in upravniku Pavšiču ter pionirjem - sošolcem za spremstvo k njenemu preranemu grobu.

Zaljubljeni: **mamica, ata in ostalo sorodstvo**

Ob nenadomestljivi izgubi naše ljube mame in žene

REZKE JANKOVIČ

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so nam ob največjih trenutkih stali ob strani in izrazili svoje sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni vsem zdravnikom in sestram osebju, zlasti se tov. dr. Kretiču, ki so ji lajšali trpljenje.

Iskrena hvala vsem, ki so jo v tako veličastni številu spremlili na njen zadnji poti ter ji darovali ovetje in številne vence na njen prerani grob. Vsem gododnikom, ki so se s pretresljivimi besedami poslovili od nje, novomeški povcem, šentjurjski godbi in vsem predstavnikom družbenih organizacij - lepa hvala!

Nimamo besed, da bi se zahvalili za vse ljubezen in toplino vsem krčkarjem najozjim sorodnikom, zlasti še sestri Nežki Sodja, ki je iz daljne Amerike prišla, da bi ji stregla, a je - žal - dospela le, da jo je spremlila na zadnji poti.

Zaljubljeni: **mož Pepl Janković-Sablja, hčerka Tatjana, sin Janez in mama Marija Janković**

KALOGLASI

STANOVANJSKO HIŠO v zelo dobrem stanju z vrtno, njivami, gozdom in vinogradom ter zidanim prodam, Ana Ljazar, Gaberje 3, p. Brusnice.

HIŠO in 1 ha zemlje na Cerovcu prodam. Naslov v upravni lista (883-63).

GRADBENO PARCELO prodam na izredno lepi točki v Novem mestu že z nač. dovoljenjem in skoraj vsem grad-

benim materialom. Naslov v upravni lista (907-62).

ODLIČEN CRN AVTO »Opel Olympia 1950-51« prodam. Naslov v upravni lista (893-62).

NOV MOTOR »Cotibri« in nov 120-litrski hladilnik prodam. Naslov v upravni lista (888-62).

MLATILNICO »Zmaj« in Dieslov motor 10-12 KOS, vse v popolnoma dobrem stanju, prodam. Prodaja se vrši do 15. julija 1962. Naslov v upravni lista (900-62).

KONJICA prodamo z vso opremo in sedem ter otroški voz za pravljiček. Osnovna šola Simon Jenko, Kranj.

VZIDLJIV ŠTEDIŠNIK prodam. Ogled vsak dar. do 12. ure. - Naslov v upravni lista (882-62).

GARAZI za dva avtomobila oddam, Prodajni divan. Naslov v upravni lista (889-62).

ZIDANO GARAZO za večji osebni avto oddam. Hadl, Novo mesto, Zagrebška 10.

FOTOAPARAT »Praktika IV«, s svetlomerom ali brez njega, objektiv »Tessar« 2,8 kupim. Naslov v upravni lista (890-62).

GOSPODINSKO POMOČNICO, mlajšo, lahko tudi začetnico, za običajna hišna dela, znanje kuhe zaželeno - vendar ne pogoj, sprjeme takoj družina odvetnika v Brezicah - Plača dobra. - Pomudbe na upravo lista (903-62).

GOSPODINSKO POMOČNICO sprejemem z nastopom 15. avgusta ali 1. septembra 1962. - Jože Butala, Ljubljana, Kolbarjeva 27.

MLAJŠEGA MOSKEGA sprejme v službo Emil Moré, sodavinarstvo, Ljubljana, Smartinska cesta 11. Hrana in stanovanje v hiši.

ČEVJARSKEGA POMOČNIKA sprejemem. Hrana in stanovanje v hiši. Adolf Zupančič, Ljubljana, Rudnik 95.

DIMNIKARSKEGA VAJENCA in pomočnika sprejemem takoj, plača dobra, stanovanje priskrbjeno. - Ivar Rober, dimnikarstvo, Ribnica na Doljenškem 116.

KLJUČAVNICARJA, kvalificiranega ali polkvalificiranega, in kmečkoga fanta sprejemem. Prodnost imajo vojaščinne prosti. Franc Boč, izdelovanje vseh vrst rolet, Ljubljana, Zupanova, Stožice.

OBVESTILO! Obveščamo vse kmete in dobavitelje žita, da od 15. julija do 1. avgusta 1962 milin ne bo obratoval zaradi popravil in čiščenja. Prosimo, da upoštevate. Franc Kovarčič, mljn. Novo mesto, Kandija.

DNE 29. JUNJA 1962 je v dopoldanskih urah pogrešan avtomobilski del (krmilo - volan) na relaciji Novo mesto-Sentjerneje. Najdite! LJ odda na najbližji postaji NAM proti nagradi.

SLOVENEČ, star 30 let, ki živi na Svedskem, želi spoznati deklet, staro 17 do 21 let. Pisemne ponudbe z življenjepisom in sliko je poslal na naslov: Pavel Pevec, strojni tehnik, Malmö C-Sweden, Vat-tenverksvegen 58-60.

HITRO IN POCENI kemično očisti oblačila, opere perilo - **FRALNICA - KEMIČNA CISTILNICA, NOVO MESTO.**

HIŠO prodam v Gaberju št. 90. Naslov v upravni lista (908-62).

OMARO, vzdrljiv Medlinik in strožnik (Hobelbank) prodam. Naslov v upravni lista. (909-62).

KINO

Crnomelj, 13. in 16. julija ameriški film »Velika tekma«, 17. in 18. julija ameriški film »Možje«.

Kostanjevica, 15. julija ameriški film »Največja predstava na svetu«, 18. julija francoski film »Zakaj prihajaš pozno«.

Metlika, 14. in 15. julija ameriški film »Mestece Peyton«, 18. julija japonski film »Smrt na Pacifiku«.

Novo mesto - »Krka«: od 13. do 16. julija italijanski film »Maratonska bitka«, od 17. do 19. julija ameriški barvni film »Iskralci«.

Semič, 15. julija jugoslovanski film »Pet minut raja«.

Sevnica, 14. in 15. julija ameriški barvni film »30.000 milj pod morjem«, 18. julija sovjetski film »Sofer po sili«.

Trebnje, 14. in 15. julija japonski film »Človek in kratkih hlačah«.

PREKLICI

Preključujem izgubljenno zdravstveno izkaznico št. 579377 na ime Jože Medič, Meniška vas 25 kio 23, p. Podbočje.

Preključujem izgubljenno zdravstveno izkaznico št. 477791 na ime Anton Bojanc, Zdrinja vas št. 14, p. Otočec ob Krki.

Preključujem izgubljenno zdravstveno izkaznico št. 292901 na ime Amalija Krašovec, Pristavl 1, p. Trebnje.

Preključujem izgubljenno zdravstveno izkaznico št. 310024 na ime Marija Kukman, Orkajevcevec 9, p. Mirna peč.

Preključujem izgubljenno zdravstveno izkaznico št. 476378 na ime Jože Medič, Meniška vas 25 - p. Dol. Toplice.

Preključujem ukradenno vozniško dovoljenje za trolej št. 333636 z dne 21. VI. 1960 na ime Antonija Žitnik, Trška gora 29, p. Otočec ob Krki.

GIBANJE PREBIVALSTVA

MATIČNI URAD
IZ DOBRNICE SPOROČA
Junija je bila rojena ena deklica.

Poročila sta se: Franc Kirr, premikalec, in Angela Slak, delavka, oba iz Smavrva.

Umrlj so: Ana Kastelic, z Gor. Selca, 81 let; Ana Novak iz Dobrave, 78 let; Janez Kek iz Rdečega Kala, 26 let; Julijana Konecila iz Rdečega Kala, 20 let.

MATIČNI URAD
IZ RAKE SPOROČA
Junija sta bila rojena en deček in ena deklica.

Poročila sta se: Franc Katič, kmet iz Mrtvic, in Valentina Zaren, poljedelka iz Podulce.

Umrlj so: Jožeta Koderja, gosposinja iz Veniš, 53 let; Janez Kotar, kmet iz Zabukovja, 81 let; Jože Cerovšek, kmet iz Smednika, 66 let.

MATIČNI URAD
IZ GRADCA SPOROČA
Junija ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročila sta se: Milar Jaklič, delavec iz Bušinjne vasi, in Jožeta Muc, pletilja iz Krivoglavice.

Umrla je Ivanja Bajuk, učiteljica z Grma, 81 let.

MATIČNI URAD
IZ BREZICE SPOROČA
Junija ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročili so se: Anton Novak, delavec, in Anja Kranjc, delavka, oba iz Arrovih sel; Milan Zagar, trgovski potnik iz Brezice, in Jožeta Meke, trgovska potnica iz Krške vasi.

Umrlj so: Neža Planinc, gosposinja iz Zgor. Pohance, 66 let; Edvard Suša, invalidski upokojenec iz Brezice, 52 let; Ana Koprivo, upokojenka iz Brezice, 80 let.

MATIČNI URAD
IZ TRZISKA SPOROČA
Junija sta bila doma rojena dva dečka in ena deklica.

Poročili so se: Jožef Lišec, kmet iz Gor. Ori, in Marija Kuhar, poljedelka iz Otavnička; Franc Skoporec, delavec iz Malčkova, in Magda Suštar, šivilja iz Skrovnička.

Umrl je Rudolf Sadar, kmetovalec iz Dol. Dol, 55 let.

MATIČNI URAD
IZ SEVNICE SPOROČA
Junija je bil rojen en deček in ena deklica.

Poročili so se: Štefan Perc,

kmet iz Zabukovja, in Jožefa Span, poljedelka iz Sevnice; Anton Lopatec, upokojenec, in Neža Kuhar, upokojenka, oba iz Blance; Filip Zuperl, kmetovalec iz Planinske vasi, in Jožefa Pavčnik, delavka iz Orehja; Anton Dremelj, mizarški pomočnik iz Smarja, in Mihaela Novak, delavka iz Hrastovnice; Rihard Kolman, železničar iz Podvrha, in Stefanija Dolenssek, delavka iz Sevnice; Vincenc Geč, gozdarski tehnik, in Margjeta Koren, uslužbenka, oba iz Sevnice.

Umrlj so: Marija Zupan, gosposinja iz Krajnih brd, 78 let; Anton Kranjc, kmet iz Zabukovja, 54 let; Ana Tomažin, gosposinja iz Rovšč, 72 let.

MATIČNI URAD
IZ DOL. TOPLICE SPOROČA
Junija ni bilo rojstev izven bolnišnice.

Poročili so se: Ludvik Bobič, delavec, in Marija Zagar, gosposinja, oba iz Soteske; Avguštin Krize, delavec z Nove gore, in Rozalija Martič, gosposinjka pomočnica iz Crmošnjice.

Umrla sta: Jože Povše iz Uršnih sel, 42 let; Francička Pogliar, iz Uršnih sel, 74 let.

NOVOMEŠKI MATIČNI URAD
SPOROČA
V času od 25. junija do 9. julija je bilo rojenih 26 dečkov in 22 deklic.

Poročili so se: Anton Novak, čebelar iz Jablana, in Barbara Jurgič, pletilja iz Mirne peči; Dragoslav Stančič, oficir JLA iz Postojne, in Ana Pirkovič, šivilja iz Metlike; Franc Može, delavec iz Gor. Kamerc, in Ivica Redek, delavka iz Dol. Kamenec; Alojz Krašovec, delavec, in Marija Opalk, delavka, oba iz Podgore; Jože Lukič, uslužbenec, in Antonija Slanc, frizerka, oba iz Semiča.

Umrlj so: Josip Brunski, sin kmetovalca iz Brihovega, 35 let; Angela Govnik, delavka iz Gorenjega, 26 let; Anton Dolmolič, invalid iz Črnece vasi, 58 let; Ivan Stubler, kmetovalec iz Jugovca, 39 let; Alojzija Mrgole, invalid, upokojenka iz Zgradra, 32 let; Rudolf Praznik, uslužbenec iz Gabrijel, 54 let; Terezija Kol, gosposinja iz Harinje vasi, 72 let; Janez Drmaž, kmetovalec iz Ledce vasi, 69 let; Terezija Mesojedec, gosposinja iz Črčce vasi, 81 let; Marija Zelnik, soc. podpiranka iz Zanje vasi, 68 let.

Za krajevni praznik - 13. julij - čestitajo in pozdravljajo:

KMETIJSKA ZADRUGA ŽUŽEMBERK

KRAJEVNI ODBOR ZB • KRAJEVNI ODBOR SZDL • KRAJEVNI LJUDSKI ODBOR • OSNOVNA ORGANIZACIJA ZKS • VASKI AKTIV LMS • KRAJEVNI ODBOR ZVVI • KRAJEVNI ODBOR ZROP • KRAJEVNI ODBOR RK

Iz novomeške porodnišnice

Pretekla dva tedna so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Zupevec iz Irce vasi - deklico, Majda Klepec iz Kočevja - deklico, Jelka Ajdič iz Sentjurja - dečka, Cenka Kaplan iz Vrbovca - deklico, Ana Znidarsič iz Sentjerneje - dečka, Ema Novak iz Kočevja - deklico, Ana Komar iz Tihoboj - deklico, Marija Murgelj iz Zanje vasi - dečka, Matilda Didovič iz Dol. Toplice - dečka, Marija Šljapah iz Sentlovreca - deklico, Marija Kralj iz Dolca - dečka, Zofija Mestnik iz Žužemberka - deklico, Marija Bedone iz Šnhela - dečka, Marija Pust iz Gor. Ložine - deklico, Stefa Spudič iz Reštovega - dečka, Angelca Kiren iz Smavrva - dečka, Marija Robek iz Crnomlja - dečka, Jožica Saje z Gor. Karteljevega - dečka, Terezija Grubar iz Vel. Cerovca - dečka, Jožica Verščaj iz Tacna - deklico, Dragica Matešič iz Reštovega - dečka, Milka Dragan iz Brezja - dečka, Amalija Hrašter iz Vel. Kala - dečka, Ana Uhernik iz Gaberja - deklico, Rozalija Znidarsič iz Svržakov - dečka, Olga Tkalič iz Doljenjcev - deklico, Ivarika Plavec iz Zanje vasi - dečka, Albina Zalokar iz Dol. Stare vasi - dečka, Ljudmila Ritelj iz Zdinje vasi - deklico, Ivanica Matjašič iz Rakovca - deklico, Rozalija Turk iz Podgore - dečka, Marija Kloubar iz Uršnih sel - deklico, Milena Hudoklin iz Gor. Vrhpolja - deklico, Marija Udovič iz Repč - deklico, Cirila Pucej iz Dobruške vasi - deklico, Marija Knez iz Zagorja - dečka, Terezija Kos iz Podturna - dečka, Cvetka Zupančič iz Primoštica - dečka, Jožeta Fortuna iz Blata - dečka, Ana Sotler iz Lauže - deklico.

BREZIŠKA KRONIKA NESREČ

V preteklih štirinajstih dneh so se ponesečili in iskali pomoči v breziški bolnišnici: Ana Benčin, gosposinja iz Hrašnja, je padla z voza in si poškodovala desno roko. Lado Kodrič, sofer iz Dol. Pirošic, je padel z motorja in dobi poškodbe po glavi in desni roki. Dušan Kuntarič, sin leteta iz Vrbovske vasi, je padel in si poškodovalec roko. Alojz Vegej, mesar iz Boršta, se je pri delu zabodel v trebuh. Ivana Cvetkovič, kmetovalca iz Malhalova, je bronci konj, Francka Hribar, gosposinja iz Brezice, je padla s kolesa in si poškodovala glavo in desno roko v ramenu. Katarina Jazbec, gosposinja iz Vranja, je padla na poti in si zlomila desno nogo. Ivan Turk, mizar iz Serkova, je padel na stopnicah in si poškodovalec roko. Julij Cizelj, kmetovalec iz Decnih sel, se je z vilami nabodel v desno roko. Miha Lpar, sin kmeta iz Blatinoga, je padel z drevesa in si poškodovalec desno roko. Ivan Štros, zidar iz Svetega Križa, je padel z vlakca ter pri tem dobil notranje poškodbe. Izidor Mešič, sir, delavec iz Grzece vasi, se je s sromporcezi po desni nogi. Kristina Ogorevc, hči upokojenke iz Raven, si je s koso poškodovalec stopalo leve noge. Slava Mladkovič, gosposinja iz Zupče vasi, je padla po stopnicah in si poškodovalec desno roko. Anton Planinc, delavec iz Decnih sel, je padel s kolesa in si poškodovalec glavo. Franc Zulič, soc. podpiranec iz Osterca, je padel na poti in si zlomil levo roko. Franca Božič, delavec iz Selc, je netrdo napadel ter mu prizadel poškodbe po glavi.

OBJAVE - RAZPISI

JAVNA RAZPIS
LICITACIJA V BREZICAH
Zavarovalnica Videm-Krško razpisuje javno licitacijo, ki bo št. t. m. ob 9. uri v prostorih Agroservisna Brezice, za prodajo osebnega avtomobila Fiat 600 v karamboliranem stanju.

OSNOVNE SOLE SENTRUPERT
Soliski odbor pri osnovni šoli Sentrupert razpisuje mesto administrativna šola. Pogoj: administrativna šola. Nastop službe je 1. septembra 1962.

TOVARNA MESNIH IZDELKOV LJUBLJANA

Mesarska ulica 1
sprejme takoj
več kvalificiranih mesarjev
Osební dohodek se izplačuje po učinku - storilnosti. Vračamo stroške za prevoz na delo in z dela. Ponudbe sprejemamo na gornji naslov.

SPORED RADIO LJUBLJANA

Vsak dan: poročila ob 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 19.30, 20.00 in 24.00. Pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00.

PETEK, 13. JULIJA: 8.35 Dopoldanska revija velikih zabavnih orkestrrov. 9.44 Domače popevke Boruta Lesjaka, 11.53 Vesele godala. 13.30 Nekaj znamenitih baritonskih arij. 14.35 v narodnem tonu. 17.05 Solisti tega tedna. 17.40 Kdor želi, naj zapiese. 18.45 Iz naših kolektivov. 20.00 Antonio Vivaldi. 21.15 Oddaja o morju in pomorskih.

SOBOTA, 14. JULIJA: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji. 9.16 Zabavni kaleidoskop. 10.15 Od tod in od onod. 12.05 Kvintet bratov Avenik. 12.15 Kmetijski nasveti - inž. Saša Kravos: Obriranje breskev in obdelava zemlje po pobiranjui pridelkov. 13.30 Orkester Newyorške filharmonije. 14.35

DOBLENJSKI LIST

Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.40 Nekaj Aljaže. 13.45 Jerebovih zborov. 17.05 Greimo v kino. 18.10 Violina in klavir. 18.30 Pojo zabavni zbori. 20.00 Domači nasveti za sobotni večer. 22.15 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 15. JULIJA: 8.00 Mladinska radijska igra. 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden. 10.00 Se pomnite, tovariši... 11.30 Nedeljska reportaža. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.30 Za našo vas. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 16.00 Humoreška tega tedna. 16.20 Glasba za nedeljsko popoldne. 17.05 Sportna nedelja. 20.00 Vaša pesem - vaša melodija. 21.00 Zbor v operi. 23.05 Zapiesimo v novi teden.

PONEDELJEK, 16. JULIJA: 8.25 Tri scene iz Verdijeve Traviate. 8.53 Za mlade radovedne. 9.25 Ko se oglasi tisoč pisca-

li hammond orgel. 11.00 Naši skladatelji iz preteklosti. 12.15 Kmetijski nasveti - inž. Marko Bertonec: Križanje govedi na Gorenjskem. 14.05 Glasbeni omnibus. 14.35 Pesmi iz plesi jugoslovanskih narodov. 15.25 Tri Paganinijeve kaprice. 17.05 Arij skozi stoletja. 18.45 Novo v znanosti. 20.00 Novosti iz naše ga arhiva zabavne glasbe. 21.05 Koncert Zagrebske filharmonije.

TOREK, 17. JULIJA: 8.05 No-coj se mi je sanjalo. 9.45 Nehama Haerdel poje izraelske pesmi. 11.00 Papandopulova sonata in Hatzejevi samospevi. 12.15 Kmetijski nasveti - inž. Viktor Repanšek: V juliju odločamo dokončno o kakovosti semenstnega krompirja. 13.30 Prizori iz opere »Sviljski brivce«. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 17.05 Popoldne v orkestralnem studiu. 18.10 Po-je Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška. 19.05 Glasbene razglednice. 20.00 Portret v miniaturi. 20.20 Radijska igra »Zadeva Pinedus«. 21.42 Malo instrumentov - veliko glasbe. 22.15 Slavko Osterc in njegovi učenci.

SREDA, 18. JULIJA: 8.35 Pisan svet pravilic in zgodb. 9.25 Po strunah in tipkah. 11.00 Odlomki iz opere »Vaški vedež«. 11.25 Zabavni kaleidoskop. 12.15 Kmetijski nasveti - inž. Jože Babnik: Kako pomeniti čebeljo proizvodnjo. 13.30 Orkestralni odlomki z odra. 14.35 Ljubezen in ljubosumje. 15.40 Lipovškove in Škerjančeve skladbe. 17.05 Soferjem na pot. 18.45 Ljudski parlament. 20.00 Naš variete. 21.00 Veliki zabavni orkestri tega tedna.

ČETRTEK, 19. JULIJA: 8.30 Zabavni kaleidoskop. 11.00 Kaj silimo v gorah - Franz Liszt. 11.40 Melodije Johanna Straussa in Franza Lehara. 12.15 Kmetijski nasveti - inž. Silvo Avšič: O sortnih poskusih vrtnin. 14.05 Glasbeni omnibus. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.20 Naši peveci na tujem. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.10 30 minut turizma in melodij. 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in naprevov. 21.05 Večer umetniške besede. 23.05 Zapiesimo twist in rock n'rol.

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinski odbori SZDL Brezice, Crnomelj, Metlika, Novo mesto, Sevnica, Trebnje in Videm-Krško ter Okrajni odbor SZDL v Novem mestu - IZDAJATELJSKI SVET: Milan Baškovič, Tone Gošnik inž. Davorin Gros, inž. Jože Legan, Franc Molan, prof. Ema Muser, Maks Pogar, Miran Simič, prof. Tone Trdan, Janez Vitkovič in Viktor Zupančič.

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Miloš Jakopec, Drago Kastelic in Ivan Zoran.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 20 dinarjev - Letna naročnina 900 dinarjev, polletna 450 dinarjev; plačljiva je vnaprej. Za tuzemstvo 1800 dinarjev - Tekoči račun pri podružnici NB v Novem mestu 606-11-3-24 - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 (vhod iz Dlančeve ulice) - Poštni predal 33 - TELEFON št. 127 - Rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA: Časopisno podjetje »DELO« v Ljubljani.